

الحمد لله
الكرين

د کتاب ځانګړنې:

||||||||||||||||||||

د کتاب نوم :: د خیال څپې.

ویناوال :: خالد بارګامی.

چاپ زیار :: سید عبدالله پاچا.

چاپ شمېر :: 1000 ټوکه.

چاپ نېټه :: 1384 ل/ 2005 م.

کمپوزګر :: حاجي محمد "عمرخېل".

چاپ او کمپیوټر ځای د دانش خپرندويې ټولنې تخنیکي څانګه

قصة خوانی بازار، پېښور 2564513 Tel/ Fax:

E-mail: danish2k2000@yahoo.com

اهداء

په پراخه روسیه پاس د الوتکې نه نظر کړم

د وطن په نیت به کپه راپه سر کړم

ورته وبه وایم وړک شه پردی ملکه

زه مې خوږ افغانستان ته نن سفر کړم

خپل جگړې خپلي او خورېدلي هېواد گران افغانستان او ټولو هغو بې وطنه مساپرو ته، چې وطن ته د تلو هیله د زړه
په وینه په خپلو زړونو کې ژوندۍ ساتي.

خالد خیال خپه کښی بارگامي

مننه

د ټول افغان ويب پاڼې د درنو او قدرمنو لیکوالانو او خوږ ژبو شاعرانو د تسلیت او غم شریکۍ له پیغامونو څخه د زړه له کومي مننه کوم او کور ودانی ورته وایم او د ژوند په هر ډگر کې ورته د لوی خدای (ج) له دربار څخه د بریالیتوبونو هیله کوم.

او همدارنگه د ښاغلو هر یو عباد الرحمن ښاد "بارگامي"، محمد شعیب کروړ "بارگامي" او ذبیح الله الماس "بارگامي" څخه هم د زړه له تله مننه، چې د کتاب په چاپولو کې یې زما سره هر اړخیزه مرسته او ملاتړ کړی دی.

په پښتنه مینه او درنښت

ز. هیله- ب

1- 3- 2005

زما خبرې، زما نظر

په هېواد کې څه دپاسه شل کلن ناوړين داسې کانې وکړې، چې هر افغان يې د ژوند په ورشو کې د خوار در په دیکې حالاتو سره مخامخ کړ.

د ژوند د ناهيليو په دغه پړاو کې افغانانو د وحشت په پوله د ډېر تريخ ژوند گوتونه تر ستوني تېر کړل، نړيوالو د افغانانو په آهونو او ستړي ژوند خپله خواشيني او غمرازي وښودله، وخت د وحشت په ملتيا هرې افغانې کورنۍ ته ډېر کړيدلی او خورېدلی ژوند ور په برخه کړ.

د ژوند ددغې تيارې او کړې وړې لارې په اوږدو کې د هېواد ډېرې وتلې هستۍ د وخت د حالاتو لوگۍ شوې او د تاريخ ددې تور پړاو له اغېز څخه هېڅوک خوندي نه دي پاتې شوي.

خالد بارگامی يو د هغو رږېدلو غوتيو څخه دی، چې د کونړ د هسکو غرونو په لمن کې نړۍ ته سترگې غړولې او د يوې ډېرې روڼ اندې او شاعرې کورنۍ په غېږ کې د هېواد سره په لېونۍ مينه خپلې ټولې سترې ستومانه شېبې او د پردېسو مانبامونو په لوگو کې خپل گودر، خپله دېره او خپله جونگره له ياده نه ده اېستلې او وايي:

پر دېسۍ کې لېونۍ وطن پسې شوم

د وطن خلکو نظر مې په گرېوان کړئ

خالد بارگامی د يوې شاعرې کورنۍ زوکړې خو و، ولې د هغه استعداد او پوهه يو بل هغه جوهر دی، چې دده د شخصيت او ذهني خواکمنتيا دپاره په زړه پورې چاپېريال برابر کړی و.

دا شعر دده د ذهني تراوش غوره بېلگه گڼلی شو:

د ژوند په کـــــــــمه فاصله کې مې ډېر څه وليدل

زما د زړه کيسې عـــــــــالم ته د کولو نـــــــــه دي

د خاطر کلی مې وران شوی په کې هېڅ هم نشته

د فـــــــــکر ورانې کنډوالې د جـــــــــوړولو نه دي

کله چې ويل کېږي شعر يوه اهنکينه عاطفي غوټه ده، چې د ژبې، خيال او فکر انځور پکې په پام کې نيول کېږي؛ نو ویلی شو دغه څلور واړه توکي د شعر د جوړښت په اډانه کې په کار وړل کېږي.

خالد هم په خود اگاه او ناخود اگاه ډول دغه څلور واړه توکي د خپلو شعرونو په جوړښت کې په پام کې نيولي دي، چې دا دده د لوړ خدای ورکړي استعداد ښه استازيتوب کوي د مفهوم او موخې په لحاظ لاندېنی شعر د هغه د لوړ استعداد ښودنه کوي:

هـــــــــلته د ژوندون هيله نڅا کوي

هـــــــــلته انسانان ژوند په رښتيا کوي

چېرته چې د سولې مرغۍ والوځي

هـــــــــلته مينه خوند بيا د ليلا کوي

شعر وخت، ځای او مړينه نه لري په دې مانا، چې هر چېرته وويل شي د خلکو خوښ شي، په هره زمانه کې او د هرې تيپې او خېل په ذهنونو کې د يوې اندېښنې لامل وگرځي پورتنی شعر هم همداسې شعر دی، چې د هر چا دپاره او د هر وخت دپاره ويل شوی دی تر څو، چې دا نړۍ ودانه وي، دا به ژوندی او د خلکو په خولو کې به زمزمه کېږي.

د خالد په دې شعري غونډ کې يوه بله وتلې ځانگړتيا داده، چې د ابتذال له وړانگو يې ځان لرې ساتلی دی، چې دا هم د يوه ښه شعر ځانگړتيا ده، هغه (خالد) شعر په شعار کې نه دی نغښتی او د فورماليزم په بې خونده لاره نه دی روان شوی، چې دده شعري قريحې يوه غوره بېلگه يې گڼلې شو.

خالد بارگامي خپل شعر د قافيې او ردیف په لنډ او تنگ چاپېريال پورې نه دی تړلی د هغه شعر، چې سپری لولي؛ نو دا ورته جوتېږي، چې دا شعر، د شعر د شېبې په راتگ سره د الفاظو په باران کې ويل شوی دی، چې لوړه موخه او عالي مفهوم لري.

هغه، چې د شعر په شېبه کې دا لاندېنی شعر ویلی د هغه د ارمان او هیلې ښه انځور وړاندې کوي:

د روسیې په سړه خاوره کې ایسار یم

غـــــــــــــواړم ووينم پیتاوی د خپل لمر

د کونړ د سیند اوبو نه یو گوټ راکړئ

خـــــــــــــراب کړی مې مسکو اوبو ځیگر

دا یو داسې انځور دی، چې د هر افغان د هیلې او ارمان پورې ډډه لگوي او ښه شعر همداسې ځانگړتیا لري، چې د هر چا په ذهن کې کښېني او د احساس او درک پراس ترې پورته شي.

خالد بارگامی د خپل عمر په ډېر تنکي پړاو کې د پردېسۍ د داسې کاروان په لاره روان شو، چې موخه یې څرگنده نه وه او یوازې د ژوندي پاتې کېدو په موخه د تیارو په گړنگونو یې په ډېر ځیرکتیا قدم پورته کاوه؛ نو ځکه هغه د ماشومتوب بې پروا کلیوالي ژوند ته د اروپا په رڼاگانو او ښکلا غوره والی ورکوي؛ لکه، چې وایي:

د وطن سپېره ————— خونه خواږه لگي

د یورپ ښکلي مخونه دي قدغن شي

په پام کې نیولی او د بحر او ریتم د ورته توکو په لیکه یې د شعر ناوې سینگار کړې ده؛ لکه، چې وایي:

ع———— شقه لېونی دې کړمه زه هجران کې وسومه

وصل ته مې زړه وي خو په دې ارمان کې وسومه

د هیښتیا وړ خبره خو داده، چې د هغه د ډېر کم عمر سره سره هغه د شعر د هنر په لاره داسې پاڅه گامونه پورته کړي دي، چې ټول مفاهیم او ترکیبونه د شعر په قالب کې هم د ښې او مضمون له نظره غوره او پر ځای دي. دا شعر د هغه د لوړ خیال او فکر ښه انځور دی:

لوپټه له ————— خې لري کړه شېرینې

راته و———— انده په مینې مینې مینې

د پښتو د دېوال سیوري ته به کښېښو

سره وبه کړو ————— خبرې سپینې سپینې

خالد په رښتیا سره راتلونکي ته هیله مند و هغه د خپل کنډر کنډر او وران هېواد جوړولو ته سخت مینه وال و؛ نو ځکه یې وایي:

خ———— الده ما خو داسې اورېدلي دا رښتیا ده

چې هرې تورې شپې پسې راتلونکی دی سهار

ما غوښتل، چې زه هم یو شعر د هغه په ژوند وردالۍ کړم؛ خو دا چې زما او د هغه په ژوند کتنه ونه شوه؛ نو زړه مې نه غواړي، چې په مړینې هغه ته شعر ووايم.

خالد ځوان و؛ خو د هغه احساس او درك د ځوانۍ په سرشاره او بې پروا پړاو كې د هېواد د حالاتو څخه بې خبري نه بودله هغه د پردېسۍ خپېرې وهلي و؛ خو د ناهيليو په توپان كې خپل هوډ او اراده ځواكمنه ساتلې؛ لكه، چې وايي:

چې رايادې خاطرې د خپل وطن شي

د يورپ جامې مې ځان پورې كفن شي

بې وطنه پادشاهي هم مزه نه كړي

كه په تخت د زاره روم يا د لندن شي

ماته د خالد د سوچ او ذهن ځواك هغه وخت څرگند شو، چې وروسته د 18 كلونو څخه مې د هغه سره دده د مړينې نه يوه مياشت مخكې په كابل كې وليدل، ماته يې د تېر ژوند د ناخوالو داستان، چې وايي؛ نو كه له يوې خوا د هغه ددغه ترېخ داستان په ويلو سره خواشينۍ شوم؛ نو له بلې خوا د هغه هوډ، ارادې او هغه احساس، چې يې درلود، دېته وهڅولم، چې كه خير وي د علي گل پيوند او حضرت گل بارگامي د كورنۍ نيالگۍ به د خپلو مشرانو ځای نيسي، زما سره يې ويدويي مرکه وكړه او ويې ويل، چې دا به زه په مسكو كې افغان فرهنگيانو ته وړم او هغو ته به يې ښاييم، چې د بلې كتنې په هيله مو هغه ليدنه پای ته ورسوله؛ خو درېغه، چې همدا زما او د خالد وروستۍ كتنه وه او بلې ناستې ته مو وار برابر نه شو.

په پای كې به دومره ووايم، چې د خالد دا شعري غونډه كه څه هم لوړ شعري ارزښت لري؛ خو ددې شك نشته، چې نيمگړتيا ونه لري، ولې د خالد د شعر خواږه دومره زيات دي، چې نيمگړتيا په ځان كې ورکوي.

اروا دې ښاده وي او ياد دې تل زموږ په سينو كې پاتې وي.

داد محمد رسا

د خیال خپې زما په نظر

د خیال خپې د ځوانیمرگ شاعر خالد خیال خپه کښې بارگامي د شعرونو ټولگه ده. شاعر، ادیب او د پوره پوهې خاوند خدای (ج) بڅښلی خالد خیال خپه کښې، چې په لیدلو یې د هر چا په زړه کې ځای نیوه د عمر په لحاظ کم؛ خو د پوهې او لیاقت کمی یې نه و. د هغه په تندي کې به د اخلاص او محبت سپینې لیکې همېشه له ورايه ځلېدې په خپل وطن د مینتوب کیسې یې د شعر په ژبه له تنکۍ ځوانۍ څخه پیل او د مرگ تر ورځې هېرې نه کړې. ځوانیمرگ خیال خپه کښې د کنړ د دنگو غرونو په لمن کې په یوه روڼ آنده ادبي کورنۍ کې نړۍ ته سترگې نړولې وې د کایناتو خالق ورباندې دا لورېینه کړې وه، چې په تنکي عمر کې د شعر او ادب په میدان کې د ډېرو وتلو ادیبانو او شاعرانو په کتار کې ودرېږي؛ خو د فاني نړۍ بې وخته خزان په بې صبرۍ سره دغه ښکلې غوټۍ ورژوله. انا لله و انا الیه راجعون.

روح دې ښاد او ادبي ژوند دې یې د جنت په نعمتونو کې وي.

ښکلو کډه وکړه نازولو سترگې پټې کړې

بې وخته خزانه تا د گلو سترگې پټې کړې

د خالد بارگامي د ذهني قوت او ژواک د هغه د پوهې او استعداد په برخه کې، چې هر څومره لیکل وشي په څو پاڼو کې بهم په پوره توگه ځای نه شي.

لازمه گڼم، چې د هغه د شاعرانه انداز، د هغه د پښتو سره د لېونۍ مینې جذبات او احساسات، چې په خپل ژوند یې وروسته پاتو ته د شعر په ژبه ډالۍ کړي دي تاسو گرانو او محترمو د ادب مینه والو وروڼو او خوښو ته د ځوانیمرگ سره د مینې په دود وړاندې کړم او په هغه برخه کې څه ناڅه نظر څرگند کړم، چې د هغه د خپل در په دره وران وېجاړ او کنډر کنډر وطن سره د مینې او محبت اظهار او ترجماني کوي.

خالد خیال د یورپ د رڼاگانو په ښارونو کې د خپل وطن د خړو خاورو جوړ کورونه او کوڅې، چې ده په کې خاپوړې کړې وې هېرې نه کړې او د خپل زړه خوږمن او درمند آواز یې د شعر په ژبه د خپل وطن سره د مینې جذبات ښکاره کوي؛ لکه، چې وایي:

چې یادې څـــــــاطرې د خپل وطن شي

د یورپ جامې مې ځان پورې کــــفن شي

بې وطنه بادشاهي هم مـــــــزه نه کړي

که په تخت د زاړه روم یا د لــندن شي

د پورتنی شعر نه څرگندېږي، چې د وطن مینې په رښتیا د یورپ ښکلاگانې او رڼاگانې د هغه په سترگو کې ورکې؛ خو د خپل وطن یادونه یې د سترگو پناه شول هغه د خپل پښتون قوم سره د پښتو او پښتونولۍ په نوم خپله مینه تل پخپله سینه کې گرمه ساتله هغه د خپلې ژبې خپل کلچر او پښتني روایاتو څخه ډېر لرې د پردو په وطن کې ډېر کلونه تېر کړل؛ خو پښتو یې هېره نه کړه؛ بلکې تل یې هڅه کوله، چې د نورو په زړونو کې هم پښتو ژوندۍ وساتي هغه د پښتون قوم د سرښندنې او ویاړنې د شهامت او شجاعت په اړه ډېر معلومات درلودل، چې کله د خیال خپې پانې په پانې وگورو نو جوتنه به شي، چې د هغه د خپلې خوږې ژبې پښتو سره څومره مینه وه او دا مینه یوازې لفظي نه وه؛ بلکې هغه په عمل کې هم دا ثابته کړې وه هغه د خپل لنډ عمر په موده کې د پښتو دپاره ډېر څه وکړل، هغه پښتو ویله، پښتو یې ستایله او پښتو یې کوله؛ لکه، چې وايي:

تر اوســــه لږه لار شته د منزل تر رسېدو

لا شونډې لږې لږې دي د یار تر ښکېدو

که نه مې کړلې خپله ای زما پښتنې مینې

د ژوند په لار به څنگه ږدم قدم د لوړېدو

زما په نظر د خیال په څپو کې دومره خواږه پراته دي څومره خواږه، چې د خیال څپه کښ په ژوند کې د هغه په وجود کې وو. هغه خپل ټول خواږه په دغه کتاب کې پرېښي دي زما د څو ماتو گوډو تورو په لیکلو به د کتاب او لیکوال د ستاینې پوره حق اداء نه شي؛ خو دومره به ووايم، چې دغه شعري ټولگه د پښتو ادب په بڼ کې یوه بله گلدسته ده، چې تر ډېره عمره به د خپل ارزښت په اساس د پښتو ادب په چوپړ کې د لیکوال یادونه؛ لکه د سپرلي د سحر غوړې څنې گل تر او تازه وي. ویاړم د ادب مین په دغه ادبي خدمت.

په ډېره مینه او درنښت

محمد حنیف سالارزی

ستا غمونه په هر شان مې ژړوي

په سپرلي کې دا خزان مې ژړوي

په ډېر افسوس سره، چې د خیال څپه کښ صاحب د ژوند غوټۍ مخکې د خزان د راتلو نه په سپرلي کې ورژېدلې، دده مړینه یوه لویه ضایعه ده؛ ځکه، چې خیال څپه کښ د پښتو او پښتنو سره مینه او په دې لار کې د پښتنو دپاره ډېرې زیاتې هلې ځلې کولې ان تر دې، چې د پښتنو ځوانانو ادبي ټولنې په نامه یې په یو تېر باندې ځوانان راټول کړي وو.

د خدای بخښلي خالد د شعرونو ټولګه، چې چاپ شوې ده؛ نو په دې کې دده ځینې شعرونه نیمګړي دي، چې د ټولو محترمو د قلم خاوندانو څخه هیله کوم، چې د خپلې وسې سره سم د نوموړو بیتونو څخه ګټه واخلي. د خیال صاحب په باره کې د نورو خبرو نه تېرېږم او خپل شعر، چې هغه ته مې ډالۍ کړې وړاندې کوم.

خالد ته

خدای دې په برخه کړه جنت خالده

په ژوند دې ډېر تېر کړ زحمت خالده

ځای دې پیدا و د هر چا په زړه کې

دوستي وه ستا په صداقت خالده

ستا ملګرتوب و خوښدو ورونو سره

د مور دې ډېر کړی خدمت خالده

پردي وطن کې پردېسي ژوندون کې
تا پاچاهي گڼل ذلت خالده

ترخه حالات او کړاوونه د ژوند
تا به زغمل په ډېر همت خالده

هيله په دې هيله اوس ژوند تېروي
چې لا دې نوم کاندې اوچت خالده

"صميمي" خور دې کړي دعا درته تل
رب درله ښه کړه آخرت خالده

19- 11- 2004

دکتورس ماه جان "صميمي"

د شاعر پېژندنه

پرې یاد د خالد تېر شي په زړه څړیکې چې راځي

ځیگر نه وینې ځاځي په خوله کوکې چې راځي

سپېره نصیبه وایه راته څرنگه یې هېر کړم

خالد مې په مخ هره اوشکه لیکي چې راځي

په پښتو او پښتنو مین خالد بارگامی د ښاغلي حضرت گل بارگامی زوی او د حاجي محمد گل خان لمسی په 1354 لمريز کال د ثور د میاشتې په 24 مه نېټه د کونړ ولایت د سرکانو ولسوالۍ د پشد کلي په بارگام کې په یوه روښانفکره کورنۍ کې زېږېدلی دی. خالد په ډېر وړووالي کې د زده کړې سره مینه پیدا کړه په پینځه کلنۍ کې ښوونځي ته لاړ خپلې لومړنۍ زده کړې یې د کابل ولایت د بي بي نېکبختې په منځني ښوونځي کې تر درېیم ټولگي، د ننگرهار ولایت په تجربوي ښوونځي کې تر اووم ټولگي او د درونټې د امرخېلو په منځني ښوونځي کې تر اتم ټولگي په ډېره مینه تر سره کړې د اتم ټولگي نه یې د کارگري او امادگي په نوم نوي پرانستل شوي درسي پروگرام ته ازموینه ورکړه، چې په ډېرو ښو نومرو بریالی شو او دوه کاله یې په دغه پوهنځي کې په ډېره مینه زده کړه وکړه.

وروسته یې په ننگرهار ولایت کې د کانکور ازموینه تر سره کړه، چې د خپلې خوښې سره سم د ننگرهار د طب پوهنځي ته بریالی شو. د طب په پوهنځي کې د څلور کاله زده کړو نه وروسته، چې په ډېرو ښو نومرو یې تر سره کولې او د راتلونکي ژوند د جوړېدو او خپلو خلکو او وطن ته د چوپړ ارمان او هیله یې درلوده د ظالم قسمت له لاسه او زموږ په گران هېواد افغانستان کې قدرت ته د رسېدو او چوکۍ په سر جنگونو له امله د نورو ډېرو ځوانانو په څېر د گران افغانستان پرېښودو ته اړ شو په 1371 لمريز کال کې د خپلې ټولې کورنۍ سره د روسیې فدراسیون خاورې ته مسافر شو. څه دپاسه یوولس کاله یې په دغه ملک کې د مسافرۍ ژوند څرنگه تېر کړ دده د شعر د لاندې بیت نه یې پته لږېږي:

د دوزخ ساره تاوده ورته اسان شي

چې بندي د روسیې خاوره کې افغان شي

خالد د ښوونځي د شپږم ټولگي نه په شعر ویلو پیل کړی و که څه هم هغه به ویل، چې: زه خو شاعر نه یم د شعر د مینه والو څخه یم شعر مې خوشېږي د حسن ستایل خوند را کوي د یتیمانو او کونډو ژړا نورو ته رسول غواړم د یو مسافر د زړه نه د وطن د مینې انځور را اېستل غواړم او د پښتو ویل، په پښتو لوستل، په پښتو لیکل او پښتو کول

مې مینه، هیله او ژوند دی؛ خو سره له دې هغه ډېر ښکلي شعرونه لیکل، چې د شعر د ډېرو مینه والو تنده به پرې ماته شي.

خالد د پردېسۍ د ژوند په سختو شپو ورځو کې هم د خپلې ژبې او خپلو خلکو ته د خدمت نه لاس وانه خيست هغه په خپلو بې سارو هلو ځلو د مسکو په ښار کې د پښتنو ځوانانو په يوه تېر د راټولېدو هڅې وکړې او په خپلو دغو هڅو بريالی هم شو. د ځوانانو د ادبي ټولنې په نوم يې يوه ټولنه جوړه کړه، چې د روسيې پلازمېنه مسکو او ددغه هېواد په بېلابېلو ولايتونو کې مېشتو پښتنو ځوانانو يې ملاتړ او په کې گډون وکړ.

د ځوانيمرگ خالد د پښتو ادب سره مینه پخوانۍ وه؛ خو د پردېسۍ شپو ورځو او د وطن نه د بېلتون اور هغه لا پخه او کلکه کړه. خالد لا د ښوونځي زده کوونکی و، چې د ننگرهار راډيو ته به يې ليکونه لېږل او په بېلابېلو خپرونو کې به يې گډون کاوه. هغه د خيال څپه کښ په نامه د ستاسو ليکونه او زموږ ځوابونه خپرونې ته هم خپل شعرونه د خپرېدو لپاره ورلېږل.

او په دې وروستيو وختونو کې يې د انټرنېټ په مخ په خپرېدونکي پښتو سايت کې، چې د ځوان او تکړه ليکوال ښاغلي شېرزاد کامه وال او په پښتو مين ليکوال ښاغلي وطنمل صاحب په هلو ځلو جوړ شوی دی، چې د ټول افغان په نوم يادېږي د بحث په فورم کې د غښتلي په نوم گډون وکړ، چې د خپل لنډ عمر څو خوږې شېبې يې پکې بېلابېلې خوږې او په زړه پورې ليکنې وکړې.

خيال څپه کښ د شعر نه پرته د لنډې کيسې او ناول په ليکلو کې هم ځان ازمایلی و، چې په دې برخه کې هم پوره بريالی ښکاري. يو ناول او د لنډو کيسو ټولگه يې چاپ ته تيار دي، چې په راتلونکي کې به د مینه والو په لاس ورشي. دا چې د شعر لنډه کيسه او ناول په ليکلو کې يې کومې نیمگړتياوې او يا نوښتونه دي د هغو څېړنه به درنو مشرانو ليکوالانو او شاعرانو ته پرېږدم او زه راځم دې ته، چې زما زړه وايي:

مرگيه ســـــــتړی در په در شـــــــپې

خاورې په سر شې چې خالد دې واخيستنه

خدای بښلی خالد بارگامي د 2004م کال د جولای په 28مه نېټه د چارشنبې ورځ، چې د 1383 لمریز کال د اسد (زمري) د میاشتې له 7مې نېټې سره برابره ده د ماښام په

8 بجو د یوې ترافيکي پېښې له امله خپل لنډ ژوند له لاسه ورکړ او په ابدی خوب ویده شو.

انا لله و انا اليه راجعون

د ځوانيمرگ خالد د ژوند ډيوه په داسې وخت کې مړه شوه، چې هغه يې رڼا خپل ځورېدلي او کړېدلي ملت ته رسول غوښتل د هغه د ژوند په ډيوه يوازې د هغه ژوند نه و روښانه؛ بلکې د ډېرو خوږو ورو پښتنو او د خپلې مساپرې کورنۍ، چې پالنه يې دده په غاړه وه ژوند روښان او ځليده؛ خو افسوس، چې په مرگي ظالم کې د هېچا خاطر نشته.

د خالد د خوږو غزلو او نغمو بلبل، چې په چغار راغی د هغه د پښتنو او ملي هيلو او ارمانونو غوټی، چې په غوړېدو کېدلې د هغه وطن او خلکو ته د چوپړ کولو خيالونه، چې په ريښتياوو بدلېدل ناڅاپه پرې دمرگي خزان راغی او هر څه يې له ځانه سره يووړل.

هغه د تل افغان په نوم په انټرنېټ کې يوه پښتو پاڼه خلاصه کړه، چې اوس يې د ادبي ټولنې نور محترم غړي په مخ بيايي او د خپلې وسې سره سم کار په کې کوي.

خالد به همېشه ويل:

د تور غر په زنگانه به مې سر کېږدم

بې وطنه ژوند به تل تر تله پرېږدم

د خپل لنډ عمر د ختمېدو نه څه موده وړاندې هغه د يوولس کاله پردېسۍ نه وروسته خپل گران هېواد افغانستان ته راغی د زخمي زخمي کابل په ټپونو وگرځېد د تل بهار ننگرهار د جگړې خزان وهلي ښوونو پوښتنه يې وکړه بيا يې خپله يوه ډېره لويه هيله تر سره کړه، چې د ماشومتوب نه يې په زړه کې وه، چې هغه په پېښور کې د رحمان بابا زيارت و. ارواښاد خالد په دغه لنډه موده کې خپله ټوله مينه او محبت خپلو ډېرو دوستانو او خپلوانو ته ورکړ او د ډېرو خلکو زړونه يې لاس ته راوړل. هر لور ته يې مينه وکړله. خالد د پردېسۍ د ژوند په ټوله موده کې د خپل وطن او خپلو بې وزله خلکو د ديدن ارمان تل کړی دی.

د هغه لويې هيلې په ژوند کې په گران افغانستان کې د سولې او ارامۍ منځ ته راتلل او د افغانانو ملي يو والی، ورورولي او پښتنه مينه او محبت و.

د غښتلي خالد په اړه د نور څه ويلو نه تېرېږم او د هغه د خپلې خبرې، چې:

الوځي سپرغۍ تورې ايرې شي ژر

ژوند داسې تېرېږي چې کيسې شي ژر

نن د خيال څپه کښې لنډ ژوند هم د مينه ورو او خوږو خاطرو نه ډکه يوه کيسه شوه.

د خالد بارگامي جنازه د هغه د يو عالم نيمگړو هيلو او ارمانونو سره يو ځای د کونړ ولايت د پشد په کلي کې په خپله پلرنۍ هديره کې خاورو ته وسپارل شوه.

ياد دې راته پرېښود په شعرونو کې

مينه دې پالمه په يادونو کې

څه خالده لوی الله(ج) دې مل اوسه

ژوند به تېرومه ستا غمونو کې

ز. هيله- ب

خالدہ

مرگ مې کړو قبول خو په نصیب کې جدایی مې وه
ډکه له ارمانه ځوانیمرگه عاشقي مې وه
ورور به ورورولي وکړي خو یاره یاري نه کوي
ځکه نازېدمه زه چې تاسره یاري مې وه
ستا په یو نظر چې به مې زړه کې ټوکېدل خیاله
ستا بېلتون د هغه ارمانونو تباهي مې وه
ما خو ویل چې زهر د پردېس ژوند به یو ځای وڅښو
ستا په فیصله باندې پوه نه وم ناداني مې وه
چارې د نصیب وې او که بله مجبوري گله
مرگ سره دې مړه نه شومه لویه ناځواني مې وه
څه د سترگو رپ کې دې د ژوند لار رانه بېله کړه
تاسره خالدہ څومره لنډه اشنایي مې وه

ز- هیله- ب

2005- 1- 31

د پښتو ژبې د تکره او خوږ ژبي شاعر ښاغلي سيد رحمان وگړ پال شعر، چې د خالد بارگامي په ياد کې يې ليکلی دی:

خالد

ای زما تنه زما روح زما ایمان خالده
څنگه دې پرېښودل ماتم کې ټول یاران خالده
تا خو چې تللې ماسره دې خدای پاماني ونه کړه
خلک چې ځي پالي خو ټول خپل او خپلوان خالده
زما د سترگو اوښکې نه تلې خو نن نه پوهېږم
د تا په مرگ مې اوښکې راغلې په گرهوان خالده
تل به دې ویل د وطن خاوره مې په سر وشیندی
تا د کونړ د خاورو کړی و ارمان خالده
کاشکې چې کړی دې و ماته یوه ورځ انتظار
ما به ورکړی ستا اجل کې و خپل ځان خالده
هلته به ما ثابتہ کړې وای دا خپله یاري
چې تانه مخکې زما مړی وای روان خالده

حمد

خومره عظمت لري د خدای (ج) نوم

شان او شوکت لري د خدای (ج) نوم

ژبه يې هم خوند له ويلو اخلي

داسې حکمت لري د خدای (ج) نوم

وروسته له ځانه لومړی خدای (ج) پېژنو

دومره عزت لري د خدای (ج) نوم

هر کار شروع د رب په نوم خوند کوي

ډېر برکت لري د خدای (ج) نوم

رحيم، رحمان دی او کریم دی الله (ج)

هر رنگ صفت لري د خدای (ج) نوم

27- 1- 1370

ملگرو

که زما جنازه پورته شي ملگرو

يو ځل تېره يې کوڅه کې د جانان کړئ

چې پخپلو سترگو وويني تابوت مې
بيا نو جوړ زما د مينې نه داستان کړئ

پردېسۍ کې لېونی وطن پسې شوم
د وطن خلکو نظر مې په گرېوان کړئ

زما هيله آبادي د گران وطن وه
وطنوالو چې تر سره مې ارمان کړئ

خپل وطن راباندې گران دی ټول جهان کې
خُم ننگرهار ته بيا کنړ ته مې روان کړئ

20- 9- 1370

زما قلم

زما قلم د تورو شپو حال ليکي
د خورېدلو سوو زړو حال ليکي

د کړېدلي خورېدلي پښتون
د مندو ترړو جگېدو حال ليکي

د پښتنو د مېړنو نیکونو

دا د هوتکو دورانو حال لیکي

زړه کې مې مینه د وطن هم شته دی

ځکه یې تل د لوړو غرو حال لیکي

د قلم ژبه

د قلم ژبه مې خوږه ده ډېره

د چا د وصل د شېبو حال لیکي

د ورځې لمر د شپې سپوږمۍ ما گوري

دواړه مې غبرگ د ژړېدو حال لیکي

قلم مې نه ژاړي عالم ژروي

تل د ریښتیا ریښتیا درد و حال لیکي

خالده ستا قلم چې لیکي ریښتیا

نو خامخا د پښتنو حال لیکي

14- 7- 1360

ننگرهار درونته.

مورتہ

ستا د قدم په سپېرو خاورو کې جنت پروت دی
ستا په ښېرو دعا کې څومره کرامت پروت دی

د زړه په وینو دې اولاد ته د ژوند لار ښودلې
ستا لارښوونه کې رېښتیا انسانیت پروت دی

چې کړي ټولنه رڼا ستا د مینې اور دی مورې
نا اهل زوی تورې تیاري کې د غفلت پروت دی

د نورو مېندو ته به تل کړي احترام په مینه
د چا په سر کې چې د مور خیال د حرمت پروت دی

هغه انسان ته خالد سر په احترام ټیټوي
د چا په زړه کې چې د مور، خور محبت پروت دی

8- 7- 1369

نا اهل اولاد

که یې کعبه کړم په سجده شم ورته
که یې خالق کړم په توبه شم ورته

بيا هم مور بېل ځای او مقام لري
اولاد يې مور ته احترام لري

هغه اولاد چې د مور پټ نه ساتي
د مور مقام تر ځان اوچت نه ساتي

خلک نا اهل اولاد هغه بولي
د کور او کلي فساد هغه بولي

ځکه چې مور ته احترام نه لري
په کور او کلي هم هېڅ پام نه لري

3- 6- 1367

ننگرهار ته

بيا به راشي پسرلی په ننگرهار
بيا به وغوړېږي ښکلی لاله زار

په هر لوري به د مينې ترانې وي
بيا به جوړې دا ويجاړې ويرانې وي

دا چې اوس پکې د وینو سیند بهېږي
دا چې ورور د ورور له لاسه وژل کېږي
د افغان په خاوره اور د نفاق بل دی
افغان خپله د خپل کور او کلي غل دی

تر هغو به افغانان خپلو کې وژني
تر څو مینه محبت په زړو کې وژني

د نفاق په سرو لمبو کې به سوځېږي
دښمنان به پرې د تل په شان خنډېږي

ننگرهار ته ټول جهان ته خوښي غواړم
ټولې ځمکې ټول اسمان ته خوښي غواړم

غواړم بیا زرغون شي ستا شاپې او دښتې
غواړم نورې کونډې نه شي دا بدبختې

نور یتیم د پلار په مرگ ونه ژړېږي
افغانان په وینو نور ونه لمبېږي

مینه سوله وروري غواړم هر افغان ته
خوښي ژوند برابري غواړم انسان ته

7- 4- 1367

ډاکټر ته

ستا په خدمت باندې قانع نن ټول جهان وينمه
ستا د احسان په لمن نښتې نن انسان وينمه

ډاکټره ستا د محبت ساری مې هيڅ ونه ليد
چې هره خوا گورمه ستا جهان ودان وينمه

ډاکټره ته ددې دردمند اولس دردمند اوسه
غريب انسان درته محتاج په هر زمان وينمه

د تور غر په زنگانه به مې سر کېږدم
بې وطنه ژوند به تل تر تله پرېږدم

2002- 6- 30

سپين رخسار

چې يې حسن لکه لمر هسې ځلا کړي

گلابي شونډې د مخ بڼه زېبا کړي

په اوږو باندې يې تور وېښته خواره وي

نېغ کتل يې د ښکاري په څېر رسا کړي

چې زموږ کوڅې ته راشي ژر تېرېږي

د رقيب کوڅه کې تل قدم هوسا کړي

په ټپونو مې د مالگې دوږول کړي

چې زما مخ کې د بل سره خندا کړي

غم له غمه نه شرمېږي را روان وي

ما د يار غم له غمونو نه جدا کړي

30- 6- 1367

درونټه ننگرهار

ستا په ياد

ستا په ياد کې به ژړېږم

ستا په مينه به ځوړېږم

خو په دې باندې شکمن شم

چې به ستا هېڅ نه يادېږم

که مې ژوند او محبت په پرتله کړم

ژوند نه تېر يم محبت ته خوشالېږم

زړه مې ډک ستا د هوس دی

بې له تا نه په دنيا کله پايېږم

تل مې سترگې ستا په لار وي

په راتلو دې نه پوهېږم

زه خالد تل ستا په ياد کې

په شعرونو کې ډوبېږم

30- 6- 1367

گناه

کله چې خوشاله وي وفا کوي

شونې راکوي راله خندا کوي

کله چې زرگی خپه کوي راله
گوري به اغيار ته او ادا کوي
دا بې مينې مينه په ما څه کوي
نه مې شته ارام دا به همدا کوي

کړې مې خطا وه چې مين دې وم
بيا مې زړه له سره دا خطا کوي

دومره ناروا څوک په چا نه کوي
څومره چې په ما باندې اشنا کوي

6- 7- 1367

درونټه ننگرهار

د زړه اميد

راکړه جانانه د سرو شونډو شراب
دنیا فاني ده عاقبت به يې خراب

ستا د ځوانۍ مستې شېبې تېرېږي
کله ستا وصل نه مې زړه صبرېږي

ته همپشه کړې اداگانې ډېرې
دورې د حسن به ستا هم شي تېرې

ستا په ځوانۍ به هم خزان راشي
زما په زړه به بيا ارمان راشي

راشه د زړه اميد مې سر کړه اشنا
مينه سوچه لکه سره زر کړه اشنا

نور د فرېب او دروغو لاس واخله
لږ د خالد د مينې پاس واخله

7- 7- 1367

خوند کا

گل په اوربل کې د ليلا خوند کا
د اشنا خوله کې تل خندا خوند کا

نه مې د يار څخه بېلتون خوښېږي
نه يې رقيب سره موسکا خوند کا

د يار په زلفو بندي شوی یمه
د عشق نغمه په بند کې ستا خوند کا

د بې حیا لیل د لاسه مرمه
د ښکلي مخ سره حیا خوند کا

بې وفايي ښه نتیجه نه لري
د خالد ژوند تل په وفا خوند کا

26- 7- 1366

ننگرهار

د غمازانو قافلي

د مینې ژوند کې عذابونه شته دي
غماز رقیب سره جنګونه شته دي

کله جانان درنه خفه شي ناز کړي
بېرته پخلا چې شي په دې کې هم خوندونه شته دي

یا د لیل نه گيله راشي یا د ځانه گيله

د ياری ژوند کې گوره هر رنگه وختونه شته دي

د غمازانو قافلې مخکې او وروسته درومي
د يار د لاسه مې په زړه باندې داغونه شته دي

نادانه ياره ته په مينه باندې څه پوهېږي
غمازان ډېر دي زموږ مينه کې لاسونه شته دي

11- 7- 1367

داغي زړه

د تېر ژوند په خاطرو پسې ژرېږم
د څپو په څېرې لارې نه پوهېږم

چې د شپې په خوب کې راشي کله کله
لېونو په شانته ځان سره خندېږم

بريالی د يار په وصل باندې نه شوم
تر مرگي پورې به زه مدام خورېږم

داغي زړه د يار له کلي يم راغلی

وصل نه غواړم لیدو پسې کړېږم

ورك يم زه خالد په یاد کې يې مدام

ښايي زه به کله یار ته وریادېږم

21- 1- 1993

پطر بورگ روسیه

☒☒☒

مړه کتل

مړاوې سترکې د جانان او مړه کتل وای

ډکه خوله يې د موسکا او مست خندل وای

په سرو شونډو چې خندل لېلا په مینه

شرابونه وای مستي وای نخېدل وای

چې تر څنگه راسره ښکلی اشنا وای

څومره ښه به و که داسې شېبې تل وای

بوی چې ښه لري تر مشکو او عنبرو

د جانان د زلفو بوی وای چلېدل وای

چې مې مینه راته شمعہ بلېدلی
زه خالد ورته پتنگ وای سوځېدل وای

11- 1- 1368

ننگرهار

☒☒☒

خوند کړي

خندا د گلو د بهار خوند کړي
د گل څېره زما د یار خوند کړي

نه چې ښکښلې د لیلا واورم
د خوږې ژبې مې یو څار خوند کړي

په تورو سترگو یې وژونکی نظر
زما په لوري وار په وار خوند کړي

د غمازانو شاوخوا ډکې دي
مینه زما په زور په جار خوند کړي

مرگ د بې مینې ژونده غوره بولم

چې مینه بایلم سر په دار خوند کړي

د ورځې یو نظر په ما لوروه

د شپې زما سره ستار خوند کړي

9- 10- 1367

درونټه ننگرهار

☒☒☒

د مرگ تورې خانې

د میو فکر سر کې میخانې لره ورځو

جامونو کړنگولو او مېلې لره ورځو

په لاره کې دامونه غمازانو غوړولي

دامونو ته هم گورو هم دانې لره ورځو

زاهده لاره پرېږده وړاندې کېږه مو له مخې

چې نن موږ د رندانو میکدې لره ورځو

غمونه د دنیا راباندې زیات شولو له حده

بس لږ شانې بې خوده شو بادې لره ورځو

نړۍ لکه ده لار د مساپرو لارویو

موږ دغه لاره وینو قافلې لره ورځو

د کومې گناه زور دی چې په دې نړۍ خورېږم
هغه ورځ به هم راشي چې د مرگ تورې خانې لره ورځو

12- 2- 1368

ننگرهار درونته

☒☒☒

اندېښنه

د ورځې ناقراره گرځم ستا په اندېښنه کې
د شپې هم یمه غم کې د اشنا په اندېښنه کې

یادونه د اشنا چې راته وځاندي په خوب کې
بستر مې راته اور شي سوځم بیا په اندېښنه کې

په دې باندې پوهېږم چې بې تا مې ژوندون گران دی
ارمان مې هوسپري د لیلا په اندېښنه کې

دا نه ښايي چې ته بې وفايي راسره وکړې
غمونه راسره دي د وفا په اندېښنه کې
ریبار زما د مینې دوکه ونه کړي وېرېږم

د يار ښکلا يې نه کړې د خطا په اندېښنه کې

14- 2- 1368

ننگرهار

د زړگي حال

ښکلې نن مې د زړگي حال د پوښتو دی

چې ویشتلې تا په غشو د ښو دی

د سپرلي د سور گلاب په څېر مې ښکاري

ستا په مینه کې مې ژوند د لېونو دی

خیر که اوس بېلتون زغمو سبا به یو شو

د غماز د هیلو کور په وړاندو دی

د بې مینې دنیاگۍ نه لاس په سر یم

زړه مې نن د ډېره غمه په سلگو دی

یا به دا دنیا کړم خپله یا به ځان ورته پردی کړم

ما نن مرگ ته ځان نیولی دغه ژوند د پرېښودو دی

14- 12- 1370

پوښتنه

لږ خاطر راله کوي اشنا که نه
يو وار شونډې را کوي اشنا که نه

خوب مې ته تصور ته قرار مې ته يې
ته يو خوږ نظر کوي اشنا که نه

زما ذهن آينه ستا د څېرې ده
ما هم کله يادوي اشنا که نه
رنځ مې ته علاج مې ته رنځور يم ستا
خپل رنځور را رغوي اشنا که نه

مې احساس به په ژوندي کالبوت کې څه کړم
مې احساس ژوندی کوي اشنا که نه

چې څوک مينه درنه غواړي هغه زه يم
ته به مينه را کوي اشنا که نه

زه خالد به څو غمگينې مصري ليکم
ته مې شعر رنگينوي اشنا که نه

27- 11- 1370

د سترگو جنگ

چې يار په مينه انتظار وکتل

ماته د گلو نوبهار وکتل

په مړاوو مړاوو غلي غلي کتو

راټه نن خپل ښکلي دلدار وکتل

سرخي د مخ يې نوره هم زياته شوه

چې مخامخ مې ښکلي يار وکتل

څوک خو شکمن نه شو لږ ووېرېدم

د سترگو جنگ ته مو اغيار وکتل

د بڼو غشي مې په زړه کې لږل

چې ښکلي يار نن وار په وار وکتل

13- 10- 1370

مين یم

ناروا نه وایم خلکه دومره وایم چې مین یم

که غزل وي که آزاد شعر اشنا ستا یم چې مین یم

ارماني زړه مې ټپي دى يو په غشو د بنو ستا

ما خپل فال د ژوند کتلى زه تباہ يم چې مين يم

زه چې ځان در رسومه راته لار کې اغزي شيندي

لار اغزي بندوى نه شي بې پروا يم چې مين يم

ورځ مې ته يې شپه مې ته يې خوب مې ته سودا مې ته يې

لېونو غوندي د خلکو د خندا يم چې مين يم

يا به ستا وصال حاصل کړم يا به مړ شم د بېلتونه

د بېلتون نه په مرگي باندې رضا يم چې مين يم

5- 12- 1370

ستا يادونه

ستا يادونه راسره دي په زړگي کې

ډېر دردونه راسره دي په زړگي کې

اى زما د تياره ژوند ډيوې بلېره

ارمانونه راسره دي په زړگي کې

ښادي نشته خوښي نشته ارام نشته
تش غمونه راسره دي په زرگي کې
ستا په شونډو دې غوټۍ د خدا گل شي
هوسونه راسره دي په زرگي کې

لکه زېرى د سهار د لمر رڼا يم
مشعلونه راسره دي په زرگي کې

لاره نشته چې منزل ته ورسېږم
تش خيالونه راسره دي په زرگي کې

1- 7- 1370

ستا مينه

چې د تنکۍ مينې احساس په زړه کې وخوځېږي
نو د مينو سترگو ډېرې اوښکې وپهېږي

زما رگونو کې ستا مينه لکه وينه گرځي
ورک دې غماز شي چې په دې خبره نه پوهېږي

لکه ماشوم ته چې کوي څوک افسانې د پخوا
دا ستا خبرې ښکلې داسې په ما ښې لگېږي

لکه خوړلن او په اړو کې پټ سکاره پراته وي
زما هم زړه کې ستا غمونه ياره نه مړه کېږي

لا خو مې هيله شته وفا راسره وکړه گلې
که ته جفا کوې د مينې کور به ونړېږي

24- 10- 1370

خطا

خطا وشوه جانانه چې رسوا مې شوله مينه
خوږېرمه په دې چې بې وفا مې شوله مينه

انداز ته يې زمان هم ودرېدلی هک حيران دی
دا ورځ د قيامت نه ده په خدا مې شوله مينه

د حسن جادوگره مې په زړه باندې دېره ده
رسوا شوم په عالم د زړه درزا مې شوله مينه

کچکول لکه ملنگ ستا د ديدن په تمه وړمه

روزگار راڅخه ورك د سر سودا مې شوله مينه

غزلې به د زړه په وينو زه خالد درليكم
شاعر يم ستا د مينې يو پر تا مې شوله مينه

25- 9- 1370

ننگرهار

☒☒☒

زېږی

چا زېږی راته راکړ چې ليلا راغلې ده
د اوږد بېلتون وروسته ښکلي بيا راغلې ده

ارمان مې غلی غلی راته وموسکېده زړه کې
بيدار شو را اوچت شو چې ښکلا راغلې ده

قسمته تندر نه شې چې مې مينه تندر نه شي
د غم په خاموشۍ کې نن خدا راغلې ده

دا ستا حسن بلېږي که اسمان کې روښنايي ده
د ژوند تيارې ته ستا د مخ رڼا راغلې ده

زما هيله همدغه يو ديدن د لرې لرې
ستا ژوند ته مې همېش په خوله دعا راغلې ده

ښکلا او مينه يو لوري ته هم نه لري پولې
د خيال د زړگي مينه يو پر تا راغلې ده

23- 9- 1370

☒☒☒

انسانه

چې د خدای بنده په یاد وي، وي پرې سخته
که نه کله څوک خبر وي له خپل بخته

د الله(ج) قهر دې ونه شي په هېچا
که پادشاه وي نو راکوز به شي په تخته

بې گناه ازاروې انسان انسانه
د قضا په ورځ به تېر وي وخت له وخته

ملایانو ددې وخت نه گيله مه کړه
خپل کاله له پټوي د جومات ښخته

هېلې ځلې د دنيا پسې کړې څه له
که نن ستا ده سبا پاتې ده کمبخته

1- 7- 1993

هوس

راته مه وايه يادونه
د ښايسته جانان نازونه

بس يو گل يم ځورېدلی
څه له سپرې پرهرونه

ننۍ مينې هوس دی
پرونۍ مينې خيالونه

چې د يار زلفو ته گورم
راته ښکاري تور تمونه

د خيال شعر څومره ساده دی
پوهوي ساده فکرونه

22- 1- 1370

ستا یاد

نن چې ستا یاد راته موسکی غوندې شو
زړگی مې مست او لېونی غوندې شو

سوځېږي اور کړي خوشبويي خپروي
زما بدن ټول سپېلنی غوندې شو

که ژوند اغزي لارې اغزي اغزي شي
ستا په راتلو نن پسرلی غوندې شو

د بېلتون شپو يې شينلی خاورې کړ
نن مې د زړه بڼ شينلی غوندې شو

خياله نن ستا د شاعرۍ په خاطر
د يار نظر هم څه ژوندی غوندې شو

29- 1- 1370

د غمونو تور بازار

چېرې چې سترگې مې د يار وينمه

ناولۍ مخ مې د اغيار وينمه

لکه گلاب د پرځې تمه کوي
د شپې نه وروسته روڼ سهار وينمه

د جانان لارې ته مدام گورمه
بس د غمونو تود بازار وينمه

زه د گلونو گلستان کې ياره
تش د يادونو يو انبار وينمه

خياله جام پر پرده مېخانې ته لار شه
مستي مې سترگو کې د يار وينمه

5- 2- 1370

يادونه

ډېر مې خوښېږي ستا يادونه ياره
په زړه مې مه ږده نور داغونه ياره

خدای(ج) ته مې سوال ستا د وصال کړی دی

قحط دې مه شه دیدنونه یاره

ستا له هوښیارو سترگو تېر نه شول

هر څو که پټ مې کړل رازونه یاره

شوندې مې وغوښتې تا رانه کړلې

په زړه مې جوړ شول پرهرونه یاره

خیال له خیالي نظره تاته وایي

په اور مې مه سپڅه خیالونه یاره

2- 2- 1370

د یار بېلتون

بس په مینه ښکلې ستا ښکلې خندا وي

د بېلتون په شپه ساقي او بل مینا وي

یو رباب په ویر لړلی راسره وی

ستا په مینه د مین مطرب ژړا وي

چې ساقي راته پيالہ کړي تر خولې ډکه

د غمونو دنيا پاتې کومه خوا وي

د بېلتون غمونه داسې ورکېدای شي

که نه بل ډول مين په مرگ رضا وي

ساقي نن د يار بېلتون هم څه نېنېدار شو

کاش بېلتون نه وای چې يار مې تل له خوا وي

12- 2- 1369

ننډاره

ديدن ته بې قراره يم اشنا کله راځې

ما ټول عمر ژړلي دي خندا کله راځې

وږمې د پسرلي نشته دا بڼ راته شر ښکاري

د شپې تياره کې وړک يمہ سبا کله راځې

دا ځل خو ديدن وشو بې وعدې راغلې وې

بس دومره راته وايه چې به بيا کله راځې

په وچو شونډو یار ته د لمدو سترگو حال وایم

د مینې دې مجنون ته تر بیدیا کله راځې

زه ستا په ننداره کې ننداره شومه پخپله

د مینې ولولو سره لایلا کله راځې

زه مړی حسابېرمه بې ستا د لیدو یاره

د مړي رغېدو ته مسیحا کله راځې

23- 12- 1370

درونټه ننگرهار

برخه لیک

د شپې تیاریو کې د رڼه سبا خوبونه وینم

د لېونتوب نشو کې ډوب د چا خوبونه وینم

د یاغي ذهن سمندر مې په څپو راغلی

د گل په څېرې غوړېدلي ستا خوبونه وینم

لښکر د حسن دې زما د زړه کلا نیولې

خلک ویده دي زه په وینه لا خوبونه وینم

د وخت قضا ناکام انسان کړمه گناه مې څه ده
هیلې مې اوس هم شته اشنا چې ستا خوبونه وینم

دا برخه لیک دی چې ته شرق او زه یې غرب ته کړمه
که نه زه ښکلي ننگرهار کې ستا خوبونه وینم

29- 3- 1371

مکروریان کابل

خاطر

زما لاس اغزو وهلی دی وېرېم
د گلونو پېرزوینه په ما مه کړه

په لمبو باندې مې سوې څېره گوره
شونې راکړه اشنا دومره تعدا مه کړه

په ښکاره ژوندی گرځېرم خو زه مړ یم
یو ځل راشه ته زما مسیحا مه کړه
خاطر وکړه ددې خوار عاجز زړگي مې
له ما تمه د پیسو او دنیا مه کړه

زه خالد کچکول په لاس دیدن دې غواړم

که پېرزو کړې خو همدا کړه سپوا مه کړه

3- 1- 1993

☒☒☒

غزل

زه شرابي نه يم خو د يار په ياد مې ځنښلي دي
دا چې زه نشه يم دا مې ټول په ځان منلي دي

دلته ښکېلې ډېرې دي خو لاس د وېرې نه وروږم
ماته چې راغلي ما د يار په ياد شړلي دي

هره شېبه ژاړم ستا د مينې د غمو سره
داسې راته ښکاري تا هم ما پسې ژړلي دي

نن مې سترگه رپي ښايي تا سره ديدن وکړم
لارې د راتلو مې درله هر وختې څارلې دي

نه کوم گومان چې بې له تا به ژوند امکان لري
ستا بېلتون ته ما د مرگ په سترگه تل کتلي دي

4- 1- 1993

پطر بورگ

☒☒☒

شونډې

خيال کې جوړ کړمه د مينې تود پالنگ
پکې ونيسم جانان خپل څنگ په څنگ

زه د خلکو د خندا شومه په مينه
خو جانان مې هېڅ ودرېږي نه په ننگ

زما شونډې د بېلتون باد ووهلې
داسې وچې لکه دېگ چې وکړي منگ

د جانان د وفا هېڅ نشته خبر
زه يې تل په سر غماز سره په جنگ

زه به دې ښکلې دنيا باندې څه وکړم
چې مې ښکلې پېغلې نه راځي په څنگ

چاته سور گل بختور شي چاته زېړ گل
ماته گل بختور نه شو په هېڅ رنگ

خياله ستا په برخه ليك كې به همدا وي
چې مدام دې پښې ښوېږي له گړنگ

17- 9- 1370

☒☒☒

اجل

ليلا بېگه مې خوب كې ستا وړبل ليدلى و
دا خپل زړه خو مې ستا د شونډو غل ليدلى و
يوازې ستا د مخ خيال راسره و په تيارو كې
په پټو سترگو ما د غم اجل ليدلى و

چې سترگې مې كړې خلاصې سپين سهار و شپه وه تېره
د شپې تياره كې ما يو خيالي گل ليدلى و

د ورځې مې ديدن د ليلا كله شي كېدى
په خوب كې مې د تورو سترگو ځل ليدلى و

د مينې مستي وه خود سهار هستي نېستي كړه
ژوندى مې د مين شاعر غزل ليدلى و

13- 9- 1370

☒☒☒

خبرې

که هر څو بدې گنې زما خبرې

خو يو ځل واوره زما ليلا خبرې

اوس زه ستا د مينې هغه لېونی يم

چې کوي خلک زما او ستا خبرې

که باور دې زما مينه باندې نوي

لېرې واوره بيا د شاوخوا خبرې

زه نيمگړې خاطرې په کاغذ ليکم

ستا هر ناز کوي دنيا دنيا خبرې

نړيوال ډېرې خبرې کړي خو واوره

په ما بڼې لگي د خوږ اشنا خبرې

چې ته مخامخ خدا شاته ښکښل کړې

دغه خلك كوي خامخا خبرې

گوره سترگې مې دا ستا مخکې شرمېږي

د کاغذ په مخ درلېږم دا خبرې

که په اور باندې يې وسپړم کاغذ دی

ما پخپل زړگي ليکلې ستا خبرې

د ژوندون استازي

د شپې تيارې ستا د بېلتون استازي

وړانگي د لمر د سباوون استازي

سباوون ستا د مخ په خپر روښانه

دا روښنايي وي د ژوندون استازي

يوازې نن شعر بې له درده ليکم

ستا نه هم غواړم د بدلون استازي

راشه يو ځای شو او يو زړه شو سره

راوړه په ژوند د پيوستون استازي

که هر څو ستا د مینې خیال ساتمه

بس ته رالېږې د جنون استازي

9- 7- 1370

پـځـلاينه

په ناروا کې نن روا ښکاره شوه

چې په لېلا کې نن حيا ښکاره شوه

نسیم خوښۍ څخه گډا کوله

چې د نرگس خوله کې خندا ښکاره شوه

مرور بېرته پځلاينه وکړه

چې پښتنې کې مینه بيا ښکاره شوه

د هوس مړاوی بڼې مې وغورځېده

چې د ساقی لاس کې مینا ښکاره شوه

نیم ژوانده هیلې او نیم ژوانده ساه شي

چې د دیدن تمه دا ستا ښکاره شوه

سپېرو ایرو کې د لعلونو په څېر

د خیال قلم کې هم ښکلا ښکاره شوه

4- 12- 1369

☒☒☒

خوږ نظر

کله بلبل شم او سنبل خوښوم

کله مین شم تور وربل خوښوم

ستا د بېلتون په اور سوځېږمه زه

چې درنه لرې یم اجل خوښوم

ای ښکلې ناز پرېږده نخرې مه کوه

زه ستا د شونډو خندا تل خوښوم

یو خوږ نظر خو راته وکړه یو ځل

په هر انداز کې ستا خندل خوښوم

که څوک پوښتنه کړي مین په څه یې

وايم د یار د سترگو ځل خوښوم

چې مې جانان په ننگرهار کې اوسي

زه نه کنږ او نه کابل خوشوم

چې د خالد د غزل تال پرې جوړوي

ستا اننگي او موسکېدل خوشوم

7- 6- 1369

☒☒☒

مخ د جانان

نن مې مینه کې ډوب شوی خپل ځان ولید

د سپوږمۍ په څېر مې مخ د جانان ولید

هغه زلفې چې یې ژوند راته تیاره کړ

د هغو زلفانو منځ مې روښان ولید

نور به زه د یار نظر پسې نظر کړم

چې مې سترگو د جانان کې خپل ځان ولید

بیا به اوښکې تویې نه کړمه له سترگو

که مې ستوری د وفا په اسمان ولید

خدای (ج) دې نه کړي ښکلی یار رانه جدا نور

بس دی یو خُل مې د مینې هجران ولید

خالد مست د یار په مینه غزل وایي

که رټل یې د جانان هر زمان ولید

3- 8- 1369

سوی کتاب

زه خو ساقی نه یم چې له مانه شراب غواړې

خه چېرې سپرلي ته د خزانه شباب غواړې

اوس یې رږېدلې پانې څنگه زه راټولې کړم

ته زما د مینې هغه سره سره گلاب غواړې

تل یم تا رټلي بد و ردو او ښکښل باندې

ته هیله له ما څخه د کوم ښه خطاب غواړې

ما چې کړله مینه بس عذاب زما په برخه و

زه هغه مین یم اوس له مانه ځواب غواړې

ستا بې وفايي چې سره لمبه کړلو او وسوځېد

ته زما د هیلو هغه سوی کتاب غواړې

2- 7- 1369

ننگرهار درونته

پښتون احساس

تر اوسه لږه لار شته د منزل تر رسېدو

لا شونډې لږې لږې دي د یار تر ښکېدو

په هر قدم کې اوشکې تویول دي لار اغزنه

د مینې په لور تلل دي زړگی کله صبرېدو

که نه مې کړلې خپله ای زما پښتنې مینې

د ژوند په لار به څنگه ږدم قدم د لوړېدو

پښتون سره چې مل نه وي پښتو پښتون احساس

که زه اوسم که بل څوک سر یې دی د غوڅېدو

20- 10- 1369

بندي د غم

په گلانو پېرزوینه د شبنم وي

هر سهار چې د گلونو مخ پرې نم وي

خو پېرزو په ما ونه کړله جانان
خکه زړه مې همېشه بندي د غم وي

د ژوند لاره ده لا ډېره راته پاتې
خو د يار غم همېشه د زړه مرهم وي

چې صنم ورته ووايم نو ښکښل کړي
چې په خپله نظر کړي نظر يې سم وي

دا عجيبه نړۍ خداى (ج) ده پيدا کړې
چې ښايسته شي نو غرور ورسره هم وي

خياله څه چېرې مظلوم حسن پيدا کړه
د بډاى حسن خو توره د ظالم وي

18- 10- 1369

درونټه ننگرهار

ستا کاته

ستا په نظر کې چې هر څه راځي
زما نظر کې ستا کاته راځي

هر څو که ته يې په وفا نه کوې
ستا د نظر غشي په زړه راځي

ډيوه مې ذهن کې بلېږي مينه
چې ډيوه نه وي نظر نه راځي

اوبښکو نن پرېږدئ چې ديدن وکړمه
چې يار مې لاړ شي بيا به نه راځي

د بېلتون ساعت د قيامت ورځ جوړوي
چې اشنا وي قيامت په څه راځي

17- 9- 1367

خواره دردونه

خواره دردونه مې سينه کې پټ دي
د زړه ټپونه مې سينه کې پټ دي

ستا د یاد یاد په یادولو یاره
د غم یادونه مې سینه کې پټ دي

ما د بېلتون په لمبو مه سپڅه نور
د زړه سوالونه مې سینه کې پټ دي

که د سینې اسرار ښکاره کړم درته
ډېر جهانونه مې سینه کې پټ دي

ټکور به نه شي د سینې ټپونه
ډېر پړهرونه مې سینه کې پټ دي

1- 9- 1369

رنگین پسرلی

که رنگین پسرلی بیا شي
ښکلی یار به مې بیا راشي
د خواږه اشنا تر څنگه
د مودو مودو یوازې

زړه مې یو دم په خندا شي

که رنگین پسرلی بیا شي

ښکلی یار به مې بیا راشي

چې یې ښکلې څېره وینم

مړاوې هیلې مې تازه شي

دردمند زړه مې لږ هوسا شي

که رنگین پسرلی بیا شي

ښکلی یار به مې بیا راشي

هره کرښه چې لیکمه

هره پاڼه چې تورومه

ټوله مینه د لایلا شي

که رنگین پسرلی بیا شي

ښکلی یار به مې بیا راشي

شرابي سترگې یې ښکل کړم

د نشې په هوسو کې

ښکلې سترگې یې ځلا شي

که رنگین پسرلی بیا شی
بنکلی یار به مې بیا راشی
د یار سرې شونډې چې گل شی
تور ماران یې زلفې ول شی

تن مې ټول یو دم حیا شی

که رنگین پسرلی بیا شی
بنکلی یار به مې بیا راشی
هر پړاو نه چې شم تېر
هر قدم کې مې خونې وي

هر قدم راته وفا شی

که رنگین پسرلی بیا شی
بنکلی یار به مې بیا راشی
په تیاره شانې جونگرې
ستا د مینې روښنایي شی

توره شپه به مې سبا شی

که رنگین پسرلی بیا شي

ښکلی یار به مې بیا راشي

چې د مینې باران وشو

د بودی د ټال په څېر

رنگین خیال مې په هوا شي

که رنگین پسرلی بیا شي

ښکلی یار به مې بیا راشي

1369

درونټه ننگرهار

بلبل

دا چې یار راته په ناز باندې کتل کا

د بنو په غشو زما د زړه ویشتل کا

د گلاب په څېر یې شونډې غوړېدلې

د گلانو په څېر ډکه خوله خندل کا

زرکې هم ددې د تگ په تماشه وي

په وينا کې د مينا په څېر ويل کا

چې يې زړه شي چې ولجه د زړونو وکړي

هغه دم په تورو سترگو بيا کجل کا

د نظر خاوند يې حسن ته حيران شي

که شاعر وي نو د شعر ديوان کامل کا

د بلبل نغمې خوږې وي له هر سازه

خيال به هم د يار په مينه ځان بلبل کا

17- 2- 1368

ښکلی ننگرهار

د سپين غر په شنه لمن کې

يو پراخه لاله زار دی

اولسونه پکې اوسي

دا خو ښکلی ننگرهار دی

د نرگس غاټولو کور دی

د گلونو نوبهار دی

د دوستانو سره دوست

تښتولی یې اغیار دی

د تاریخ پانو کې نوم یې

لیکل شوی افتخار دی

ننګرهاره ستا په زړه کې

د غازي امان مزار دی

ننګرهار دې تل اباد وي

خیال نه پاتې په کې یار دی

10- 9- 1369

پوند

دا څه پسرلی دی چې گلونه پکې نه وینم

څه ننداره ده چې رنگونه پکې نه وینم

گورمه زه چې د نړۍ انسانان څومره بد دي

کلو کې لاره کړي د عصر لېوان څومره بد دي

انسانیت په بېنا سترگو باندې نه شي لیدی
دغه بې مینې او ړانده بینایان څومره بد دي

زما نړۍ د خیال انځور دی فسادونه پکې نه وینم
یوه بې رنگه ننداره ده چې رنگونه پکې نه وینم

دوی په خبرو یو د بل څخه ښاغلي ښکاري
ورسره کېنم چې په زړه راته داغلي ښکاري
دوی په گیلو گیلو نړۍ څخه زړه توري کړمه
خو په باطن مړاوي گلان راته اغلي ښکاري

زه په خبرو کې تېروځم عملونه پکې نه وینم
بې رنگه ژوند دی هېڅ رنگونه پکې نه وینم

27- 10- 1370

د شعر ښکلا

د لېلا د یارانې اخر همدا وي
چې مین یې په بیدیا باندې رضا وي

روغ انسان د لېوني په شانې گرځي

چې د مينې په جادو څوك مبتلا وي

نه يې خلك نه يې كور كلي خونېږي

ځناورو په څېر څېرمه په صحرا وي

رنگ يې تڼ تور لكه اور كې چې وي سوي

مدام خداي (ج) ته په زاريو په دعا وي

ورنه غواړي خپله مينه

كله سوال كله ژړا وي

د ليلا د عشق جنون كې

د مجنون دغه دنيا وي

قيس مجنون شي لېونی شي

همدغه د وخت سزا وي

د مجنون د مرگه وروسته

د هغه ياده وفا وي

د ليلا او مجنون مينه

د شاعر د شعر ښکلا وي

28- 9- 1370

سودا

په خندا کې په ژړا شوه

با وفا وه بې وفا شوه

لاس يې ووېستو د غاړې

بې حيا وه باحيا شوه

نېغې سترگې يې کړې ټيټې

ناڅاپي خپه ليلا شوه

ما ويل ولې ژاړې ښکلې

څه گيله دې بيا له ما شوه

ولې شوې له غېږې لري

مينه ستا ولې بلا شوه

ويلې لار شه خيال مفلسه
ستا تش جب ته مې سودا شوه

11- 2- 1370

د نرگس حسن

د غاټول ټوله ښکلا
د يار له نازه لوگي

د نرگس سپين حسن هم
ستا له اندازه لوگي

د ميو ډک خومونه
د ساقي ټوله هستي

د شوره ډک سرونه
د نشو ټوله مستي

ستا په خدا کې نغښتی
د يوه سازه لوگي

د نرگس سپين حسن هم

ستا له اندازه لوگی

د خُوانی ټول غرور

د غیرت ډک زړگی

د وجود جوړه خونه

د عظمت ډک کورگی

د یار په نرمه ژبه

د یو آوازه لوگی

د نرگس سپين حسن هم

ستا له اندازه لوگی

9- 7- 1370

ژوند

شین چمن وای د گلانو

ډله جوړه د مستانو

په نړۍ کې هېڅ غم نه وای

محفل تود وای د رندانو

هغه وخت به ژوند ژوند یاد شي

هغه وخت به ژوند آباد شي

بچ د غم د تارا کونو

لرې لرې د دردونو

مینه وپېژني هر څوک

زړه شي تش له ارمانونو

هغه وخت به ژوند ژوند یاد شي

هغه وخت به ژوند آباد شي

د انسان ژوندون هوسا وی

زړونه پاک د هر یو چا وی

غم او وېره نه وی زړه کې

درد زبون ورك په دنيا وى

هغه وخت به ژوندون ښاد شي

هغه وخت به ژوند آباد شي

12- 8- 1370

☒☒☒

شكايتونه

زما غم رانه هېر كړي دي شعرونه

درد خپلى يمه نه وايم حالونه

بیماري مې د دردونو حال نه وايي

دردوي مې همېشه خواږه يادونه

خاطرې مې لا ژوندۍ دي په زړگي کې

خو افسوس ليکلى نشمه نظمونه

درد د مينې او هجران يو بل کې تاو دي

ښکاري دا چې مې ډوبېږي غزلونه

د درې کاله نه مې پس قلم را اخيستی

لومړۍ کار مې شو لیکل شکایتونه

20- 9- 1995

☒☒☒

په یورپ کې

ناولتوب ته مینه وایي خلک دلته

چې شراب وڅښي دوا کوي یو بل ته

غولول دلته رواج په هر قدم دي

اوبښکې قدر نه لري پردي او خپل ته

چې پیسې ورکړې بادشاه یې هم خرڅېږي

بې گناه وژني سلام به کوي غل ته

په کوڅو کې به خواره واره پراته وي

د شرابو سیند راوړي وي ساحل ته

☒

چې رایادې خاطرې د خپل وطن شي

د یورپ جامې مې ځان پورې کفن شي

بې وطنه بادشاهي هم مزه نه کړي

که په تخت د زاړه روم یا د لندن شي

د و طن سپېره مخونه خواږه لگي

د يورپ ښکلي مخونه دې قدغن شي

3- 2- 1993

خپل وطن

د روسيې په سره خاوره کې ايسار يم

غواړم ووينم پيتاوی د خپل لمر

بې احساسه او سرې کوڅې د واورو

څار د واورو چې پرته دي په سپين غر

د بې ستورو اسمان لاندې شپې تېرېږي

په ما بد لگېږي دلته مازديگر

د کنړ د سيند اوبو نه يو گوټ راكړئ

خراب كړی مې مسكو اوبو ځيگر

آرام ژوند د پردېسۍ كې لېونی شوم

رايادېږي راته خپل وطن كې شر

15- 1- 2003

د نرگس گلونه

په يو لري شان صحرا کې

د پراخ سمندر څنگ ته

د نرگس گلونه شنه وو

په خندا خندا هر لور ته

په موسکي نظر کې مينه

په هر چا پېرزو کوله

ما هم پرانيسته ځولې د خپل نظر

پکې رايې کړله مينه

مينه مينه مينه

15- 4- 1369

ننگرهار درونته

هيلي

د سبا نسيم يې غوړ ته زېري راوړ

چې به بيا غوټې گل کېږي

انتظار نور ختم شوی

په چمن به خوشبویی شي

شنې غوټۍ به سره گلان شي

چې په هیلو د سبا وې

آه چې ژوند ته هوسېري

13- 9- 1369

ننگرهار درونټه

پښتنې

چې مین دې په رخسار شوم پښتنې

ستا د ښکلو سترگو څار شوم پښتنې

د لیدو په قدر ستا نه پوهېدمه

په ارمان ستا د دیدار شوم پښتنې

بې وطنه ژوند د مرگ ارمان راوستی

لېونی په بل دیار شوم پښتنې

تاته مخامخ کتو کې څه اثر و
انکاري وم په اقرار شوم پښتنې

په خوږو د ژوندون ځکه اوس پوهېږم
خالد ستا د غاړې هار شوم پښتنې

15- 1- 2003

☒☒☒

وفا

که صداقت که دې وفا زړه کې وي
جانانه زه هم جفا نه غواړم

د مينې اور که دې په زړه اثر کړي
ما هم د مينې زور ليدلی اشنا

که خوله دې غلې ده نو هم پوهېږم
په چپو خولو کې ډېر رازونه پټ وي

سترگې دې هم راته خبرې کوي
خير که سينه کې اوازونه پټ وي

15- 6- 1367

☒

چې ستا په شونډو کې موسکا خپره شي

زما په زړه کې تمنا خپره شي

ښایست دې زر ځله نور هم زیات شي

چې په څېره کې دې حیا خپره شي

14- 9- 1367

درونټه ننگرهار

برخه لیک

خدای (ج) پیدا کړي تور او سپین انسانان

څوک بې کتابه څوک د دین پیروان

دغه وېشنه د الله (ج) ده چې څوک څنگه څنگه

څوک پروت په ځمکه څوک اوچت تر اسمان

8- 10- 1369

شاعر

زه شاعر یم ما لیدلې دا دنیا ده

د څپې په شان یې مینه بې وفا ده

زه نړۍ لټوم چې پاتې په وفا وي
نه چې مينه يې په رنگ ددې دنيا وي

2- 7- 1369

☒☒☒

تېر شو

زما خو عمر ستا د وصل په ارمان کې تېر شو
د طوفاني بېړۍ په څېر تل په طوفان کې تېر شو

د غم څپېړو مې په مخ باندې داغونه ايښي
د زخمي زړه طبيب مې لارو په څپگان کې تېر شو

6- 7- 1367

گرځم

د مینتوب ساقې د مینې جام راکړه
چې په ارمان یې زه ژوندی گرځم
د ښکلو سترگو نه الهام راکړه
چې یې په مینه خندنی گرځم

وخوړه ځواني د مینې غم زما

د وصل شپې پسې ګړندی ګرځم

27- 6- 1367

☒☒☒

د ګلونو پسرلیه راشه راشه

په راتلو دې مست بلبل شي

چې د زړه غمونه لاړ شي

چې د مینې غوټی ګل شي

22- 9- 1369

انتظار

ستا انتظار په ما ماتم راولي

هره ګړۍ راته یو غم راولي

هر ګړۍ د ګودر لارې څارم

چې به مې کله خدای(ج) صنم راولي

3- 6- 1369

☒☒☒

د عشق گناه

عشق له پوني دې کړمه زه هجران کې وسومه
وصل ته مې زړه وي خو په دې ارمان کې وسومه
مينه يو عذاب دی د ژوندون لار کې
خدایرو زه په دې عذاب کې وسومه

خلك د خوانۍ نشه کې مست گرځي
زه د عشق گناه باندې په خپل شباب کې وسومه

6- 4- 1367

☒

بربادي خو دغه نه ده چې به مړ شم
هغه ورځ به زه تالا يم چې بې تا يم

وصال نه غواړم ديدن خو به مو وشي
بې ديدنه په مرگي باندې رضا يم

7- 10- 1370

☒☒☒

خوږې شپې

برايي يې سترگې ښکلې ښکارېدلې
مخامخ يې نه کتلې شرمېدلې

تورې زلفې يې په ولو راپرتې وې

نرمې شونډې يې بې واړه رپېدلې

د يار سترگو کې عجيبه شان ځلا وه

د وصال په شپه کې شمعې بلېدلې

غېر په غېر خوږې شېبې د يار په څنگ کې

د برېښنا په شان په پړق کې تېرېدلې

د وصال د شپې سهاره څه دې وکړه

څو شېبې دې په ما نه پېرزو کېدلې

6- 9- 1367

چې د ذهن په هينداره کې مې ستا تصوير ښکاره شو

ساده زړه مې د ژوندونه آهواره شو

دا به هم د کوم يو چا سپېرې ښېرا وې

چې ليدل دې بس يوازې خاطره شو

7- 11- 1370

خیال

کله خال د یار د مخ شم

کله خیال د یار د مخ شم

چې یار شمعہ شي پتنگ شم

د بېلتون له ژونده تنگ شم

یار چې گل شي زه بلبل شم

یار چې مینه شي غزل شم

31- 3- 1369

گل او بلبل

نن بیا شو بلبل مست ستا په لیدو

ای گله ستا خندا کې بلبل څه اثر لیدو

چمن کې سرو گلونو ته د مینې نغمې بولي

مین چې په گلونو دی بلبل په چغېدو

اختر به و جوړ شوی بیا د مینې پسرلي کې

نو ځکه بلبل ژر ژر په چمن راڅرخېدو

23- 4- 1369

☒

نن يې په سرو شونډو خندا نه وه

نن يې مستي او ناز ادا نه وه

پرون يې مسته په خندا دنيا کړه

نن هغه مسته شان ليلا نه وه

20- 4- 1369

☒☒☒

☒

گلونه په خندا شول پسرلی راغلی دی

د سولې سره یو ځای گلالي راغی دی

سپړلي يې گلونه د ورورۍ زموږه زړو کې

د مينې او ورورۍ شين شينلی راغلی دی

30- 3- 1369

☒

زما مينه د جنون ده خو خطا نه ده

چې هر گل بويوي د هغه چا نه ده

چې د هرې ښکلې مخ پسې نظر کړي

د هغوی مینه رښتیا چې وفا نه ده

20- 3- 1369

☒☒☒

ای د خوږ ژوندون پیغامه

ای د خوږ ژوندون ارمانه

تا کې شته دي ډېر خوندونه

ای د مینې خوږ دوران

29- 6- 1367

☒

که هر څو اوښکې ودرومه نه ودرېږي

خوار زرگی مې تل دتا پسې ژرېږي

اوښکو جوړې کړلې لارې په رخسار

چې جانان راڅخه ولې جدا کېږي

9- 8- 1369

☒

چې څوک مینه په بهار کړي

په غمونو به ځان خوار کړي

چې کړي مينه په ريښتياوو

ځان به ژوند سره اغيار کړي

26- 5- 1369

ستا ياد

چې گلان زيات شي بلبلان زيات شي

چې مستي ډېره شي خوبان زيات شي

خوبان چې ډېر شي لېونيان زيات شي

ستا ياد چې راشي کله په زړگي کې ارمان زيات شي

26- 11- 1369

☒

گلونه لارې د سپرلو څاري

غمونه لار د خوشالو څاري

سپوږمۍ د شپې د راتلو تمه کوي

سترگې مې لار ستا د راتلو څاري

31- 1- 1376

☒

راغله ژړا چې مې ليلا راغله

نن يې وعده وه بې وفا راغله

زه به يې ځنگه لاره نه څارمه

پرون رانغله او نن بيا رانغله

28- 4- 1368

زما نظر

زما نظر کې ټول جهان تياره دی

لکه چې ذهن د نادان تياره دی

نه يې سپوږمۍ او نه يې ستوري ښکاري

په توره شپه کې شين اسمان تياره دی

هسې خو هم دغه نړۍ کې ژوندون

د هر بې کسه شان انسان تياره دی

نن چې مې ستا په نوم قدم جگ کړی

په هر قدم کې مې روښان تياره دی

13- 1- 1370

خيال چې د يار راسره مل شي

په زړه مې اور د مينې بل شي

د ديدن په شېبه يار ته کتی نه شم

په کتو مې ځای د یار د سترگو تل شي

19- 4- 1369

☒☒☒

☒

راته وخانده ای گله د بهار

ته چې خاندې راته یاد شي ښکلی یار

بې خندا مې په بل کار وس نه برېږي

په ژړا به مې خوشاله شي اغیار

22- 4- 1368

☒

سپرلو کې اوسېدلې ما خزان لیدلې نه و

اشنا وم د چمن ما بیابان لیدلې نه و

د مینې په دنیا کې اوسېدلې وم همېش زه

د یار سره یو ځای وم ما هجران لیدلې نه و

17- 4- 1368- کابل

☒

خبره مې د مینې تر جهانې رسېدلې

د مینې ولوله مې تر ایمانه رسېدلې

بېلتون زغملی نشمه جانانه دیدن راوړه

د وصل تلوسه مې تر ارمانه رسېدلې

8- 4- 1368

د څو شېبو انتظار راته پېړۍ شي کله

په انتظار انتظار تنگه نړۍ شي کله

د ژمي شپه کې د بېلتون پالنگ هډونه سپڅلي

یوازې ځان باندې توده د خوار شړۍ شي کله

22- 12- 1370

☒

که ته سترگې رانه واړوې جانانه

سترگې اړومه زه له دې جهان

ستا د زلفو په ماښام کې چې شم وړک

هله ووينم سپوږمۍ د مخ روښانه

5- 7- 1370

☒

ستا دیدن راته سور اور شي

ستا نظر چې په بل لور شي

د رقيب سره چې وخاندې جانانه

لاندې ځمکه پاس اسمان مې راته گور شي

31- 1- 1371

☒

ساقی زه نن درنه صهبا غواړمه

په میخانه کې بیا غوغا غواړمه

زه دې پیالې سره نن کار نه لرم

که راکوې ټوله مینا غواړمه

14- 3- 1370

☒

خاطرو کې دې اوسېږم او ژړېږم

له وختونو نه پټېږم او ژړېږم

په تیاره کې چې څوک ورک شي پروا نشته

روښنایي کې زه ورکېږم او ژړېږم

12- 1- 1371

☒

رابه شي سپرلي ډېر خو بې تا چې وي پرې څه وکړم

وبه وينم ښکلي بې وفا چې وي پرې څه وکړم

خاندي که دنيا راته له هرې خوا چې ته نه يې

دا نړۍ بې ستا ټوله زما چې وي پرې څه وکړم

13- 1- 1370

☒

چې ستا د زلفو خوشبويي مې په کوڅې خپره شوه

توره تياره د رقيبانو په اسرې خپره شوه

ستا مينه ناکه خندا نن زما په زړه کې گلې

لکه سور شال د شهيد زړه په مقبرې خپره شوه

8- 1- 1370

☒

نن مې په زړه د گل وږمه راغله

چې مې ليلا نن په کوڅه راغله

شونډې که وچې وې خو ومسکېدې

چې د خندا د بڼ خپه راغله

20- 12- 1369

☒

ستا د هوښيار نظر په دام راغلم

راتلم راتلم د عشق په جام راغلم

ما د رڼا په لور تکل کړی و

خو ستا د زلفو په ماښام راغلم

15- 12- 1369

د گلونو وږمې

رون سبا نسيم روان شو د گل خوا ته

توره شپه کې نځېدو د غرونو شاته

ويل مې څه له هر سبا راځې ته بڼ ته؟

ويلې وږم وږمې د گلو هرې خوا ته

ويل مې دا ښېگڼه چا سره کوي ته؟

ويلې دا د ژوند پيغام ټولې دنيا ته

13- 12- 1369

☒

زما د ژوند د تور ماښام د تورو شپو ملگرې

د بېلتون وخت کې د بې واړه اوسېلو ملگرې

د سپين سبا د رسېدو په اميدونو کې مل

د مينې ژوند کې د بېلتون د تېرېدو ملگرې

5- 5- 1367

☒☒☒

☒

ستا د سترگو نشه زیاته له شراب
لا به کم وي چې لوگی کړم ترې شباب
ته نازونه کړه ستایل یې زما کار دی
یوه ورځ به ترېنه جوړ کړمه کتاب

15- 1- 1370

☒

شنه غوتی وغوړېږي سور گل شي
بختور گل وي چې ځای یې په وربل شي

خدای (ج) دې ما هم د جانان د وربل گل کړي
چې د هر رقیب په زړه باندې اور بل شي

15- 1- 1370

☒

زما د هیلو غوتی مخ په غوړېدو دي
د سپرلي وږمې ورو ورو په زیاتېدو دي

ورځ په ورځ غوتی د مینې سره گلان شي
په سپرلي کې د یار سترگې د لیدو دي

15- 1- 1370

☒

که ته ټوله نړۍ پاکه کړې د غم
غم زما سره اموخت لري هر دم

په لیدو یې هر وگړی حیرانېږي
که څوک وگوري زما د زرگي چم

27- 1- 1370

☒

هلته د ژوندون هیله نڅا کوي
هلته انسانان ژوند په ریښتیا کوي

چېرته چې د سولې مرغۍ الوځي
هلته مینه خوند بیا د لایلا کوي

18- 12- 1369

☒☒☒

زموږ میکه

زموږ خپله میکه ده خپل شراب دي
دلته هر څه چې اړتیا وي بې حساب دي

دلته خپله شونډې خپل جام ته رسېږي
دلته هر ساقی په خپل حساب پوهېږي

دلته هر رند د رندۍ په قانون گرځي

دلته هر کاواک قدمه انسان پرزي

23- 1- 1370

گل

د پروڼ شنه غوټۍ وي

د نن چې سور گل شي

سبا ته پانې رږوي

خاورې غندل شي

ژوند هم د گل په شان دی

هره ورځ یې رنگ بدل شي

ګناه

دلته چې قدم څوک په ریښتیا کېږدي

خلک یې نوم ورله جفا کېږدي

دلته بازار د تهمت ښه گرم دی

دلته وفا کول یو لوی شرم دی

خدايه ددې ځايه پنا غواړمه
د جانان شونډو نه گناه غواړمه

7- 2- 70

☒

دا بوی د مشکو د ختن راځي
که مې بادونه د وطن راځي

په مساپرو وطنوال خوږ لگي
لکه دارو يې په بدن راځي

31- 1- 1370

☒☒☒

د نارنج گل

نن په ښکلي ننگرهار کې د نارنج د گل مېله ده
ستا دیدن ته مې جانانه ځکه ډېره تلوسه ده

د نارنج د گلو بوی کې ننگرهار ټول عطرگین دی
بوراگانو جوړه کړې په چمن بیا هل هله ده

18- 1- 1371

☒

ستا یادونه چې رایاد شي کله کله

دا نښاد زړه مې پرې ښاد شي کله کله

که تا نه وينم نو ياد خو دې رالېږه

چې د زړه بڼې پرې آباد شي کله کله

17- 10- 1992

پېښور

☒☒☒

د مينې زلـزله

دا د زړه کلا مې ړنگه ستا د مينې زلزلې کړه

يا د بخت ظالم گذار و يا خو وړانه زمانې کړه

د يادونو درانه بار مې بې اجله مرگ نصيب کړ

په قبره کې مې زړه تنگه ستا د مينې پلوشې کړه

د وختونو په پنجره کې را ايسار لکه توتي شوم

دا تعدا د هسک نه وشوه که د مينې تلوسې کړه

24- 7- 1371

☒

شو ننگرهار پاتې بهار پاتې شو

د سترگو تور د زړه دلدار پاتې شو

شوم بې وطنه خپل پښتون وطن کې

ژوند رانه پاتې ټول قرار پاتې شو

21- 2- 1371

پېښور

☒☒☒

☒

چې نظر مې په روا او ناروا شي

په يو رنگ راته ښکاره غل او پاچا شو

د ريښتياوو او د دروغو تميز نه کړي

پروا نشته که برباده دا دنيا شي

22- 2- 1371

پېښور زرگر آباد

☒

د زړه په قبر د وفا ډيوه بلېږي د سينې په هديره کې

ذهن هم نن راته راوړل خو يادونه په تحفه کې

د خوړو شپو خو خوړې خوړې کيسې هم پکې وشوې

عقل سر نه کړه وکړه ترې روان شو جنازه کې

2- 2- 1371

☒

اوبښکې بې رنگه دي اشنا څه پرې ليکلی نه شم
ليکم په وينو باندې ليک زړه صبرولی نه شم

سترگې مې ستا لارې څاري وایم چې کله راځې
ياد دې جانانه د خپل زړه څخه وېستلی نه شم

31- 1- 1370

☒

يوه شېبه ديدن کړم ليلا مه مې څه له خوا نه
يو وارې شونډې راکړه چې خوشاله شم جانانه

د غم په دنياگۍ کې اوسېدلی تل تنها يم
په غېږه کې آرام راکړه زما د زړه ارمانه

27- 1- 1371

☒

د زړه خبرې مې په خولې نه راځي
چاته مې خولې باندې گيلې نه راځي
دښته کې پروت يم دايم کله راځي
په دغه لاره قافلې نه راځي

28- 11- 1370

☒

سبا ته بيا ورځ د ديدن ده زه به يار ووينم
په ښکلو سترگو کې به بيا د حسن ښار ووينم

خير دا د وخت گذار به هم وزغمم ستا دپاره
غواړم په سره ډولۍ کې تا يو ځل سينگار ووينم

13- 10- 1370

☒

چې په رنگ ددې نړۍ څوک غلط نه شي
په هغه انسان به غم مسلط نه شي

د نړۍ په هر يو رنگ کې يو نيرنگ دی
تش په يو کتو کې پام کړه غلط نه شي

1- 2- 1993

روسيه پتر بورگ

☒

چې په چا باندې شي تور د مينې پورې
خلک کړي ورپسې زر خبرې نورې

روغ سړی باسي بيديا ته چې مجنون شي
که هر څو ځان بچوي د عشق له سيوري

28- 5- 1370

☒

راشه نذرانه ستا د دیدن مې اېښودلې ده
ټوله نړۍ ستا په تمه اوس ما پرېښودلې ده
ته د قدرت هغه ابتکار یې چې ښکلا لرې
ستا ښکلا سپوږمۍ هم په ښکلا باندې غندلې ده

15- 5- 1370

☒

ته زما د مینې دنیا ته مې امیدونه یې
ته مې د زړګي ټوټه یې ته مې هوسونه یې

ته مې د زړګي محفل کې شمع د امید شولې
ته مې د دردمند زړه اواز ته مې فریادونه یې

2- 12- 1368

☒

کله چې زه یار ته د ښو لاندې کتل کوم
نه پوهېږم ولې د خپل زړه عذابول کوم

زما د محبت هنگامه گرمه ښه ده گرمه ښه
تل یار ته دعا کړم نه ښېرا او نه ښکنځل کوم

10- 3- 1370

☒

د سپوږمۍ رڼا ته څېرمه

د ليلا سره په څنگ کې

چې غم نه وي

غېږ په غېږ

شونډې په شونډو

ژوند هغه وي بې ارمانه

1- 5- 1370

☒

که په ژبه يې هر څو وي ښې خبرې

چې ناپاکه زړه لري درومه ترې لرې

چې په يو دوه ځل خبره څوک پوه نه شو

هوښيار نه وايي اوښانو ته سندرې

10- 7- 1370

☒

لکه د مني زېړه پاڼه د باد ساز ته ناڅي

لکه بېلتون خپلې قيس د يار اواز ته ناڅي

هوا راوړي د ليلا څخه خبر مجنون ته

د بيديا شگې د مجنون د عشق انداز ته ناڅي

9- 7- 1370

☒

مینه، مینه چې څوک کړي هغه خوارېږي

میینان همېش خورېږي او کړېږي

چې د چا برخه لیک درد او کړېده وي

د هغوی ژوندون په هېڅ رنگ نه رغېږي

23- 8- 1370

☒

څو خاطرې مې په زرګي کې شته دي

ارمان مې نشته دا دنیا فاني ده

نه ساتم زړه کې هېڅ هوس د ښکلو

ځکه د ښکلو خو ښکلا فاني ده

9- 8- 1370

☒

لکه چې سپینې ورېځې توره شپه کې تورې ښکاري

داسې په مینه د بېلتون خبرې سپورې ښکاري

چېرې غوټۍ په غوړېدو وي هلته نه ځي خزان

زمونږه ملک کې د ژوندون خبرې نورې ښکاري

12- 3- 1370

☒

مینه یې کړم له چانه ډار نه کړم
زه یم مین بې مینې کار نه کړم

اشنا چې هر څومره جدا وي رانه
زه یې خاطر ساتم انکار نه کړم

21- 6- 1368

☒

یا به جام د شونډو واخلم د گلغام نه
یا به تېر شمه د مینې د انجام نه

که یې جام راکړ نو سر به ورنه ځار کړم
که نه تېر یمه له دغسې آرام نه

15- 12- 1370

☒

جام مې پورته کړ او یاد مې خپل جانان کړ
په سجده شومه او یاد مې لوی سبحان کړ

د یوه هم سود رانغی نه د خدای (ج) نه د جانان
لا همغسې مې شپه وه د بېلتون او د هجران

6- 5- 1370

☒

ای د میو جامه نن جانان رانه خپه شو
نن راسره مل شه چې نن شعر رانه گيله شو

ښکلې مې په مینه چې نن بیا راغله غېږې ته
بل چاته مې پام و چې جانان مې سره لمبه شو

9- 2- 1370

قلم

کاغذ اوښکې وچولې د قلم
ویلې مه ژاړه زما ویرجن صنم

خو قلم د یار بېلتون انځورولو
ویلې څه کړم د جانان د مینې غم

11- 11- 1369

د شنو درو وطن

چې ښایست یې په جهان کې لیدی نه شم
دا د شنو درو وطن افغانستان دی

پښتانه په کې اوسېږي زمونږ کور دی
اتلواله کې یې نوم په ټول جهان دی

6- 9- 1367

☒

نه گيله لرم د ژمي نه خزانه
نه خفه يم د سيلۍ نه د طوفانه

نه د چا په ناکامۍ او بدو خوښ يم
بې له خدايه وېره نه کړم له بل چا نه

13- 1- 1368

پښتونخوا

که په مينه د پښتو باندې سنگسار شم
زه پښتون يم پښتونخوا له تا به څار شم

په کړو سترگو چې تاته نظر وکړي
د هغو سترگو په منځ کې به زه څار شم

9- 6- 1369

دلته

دلته خاوره د پښتو ده
دلته هر څه د پښتو دي

دغه مېنه د جرگو ده
دلته هر څه په جرگو دي

د جگړې نه يې زړه تور دی
کونډې رنډې په زارو دي

تور پروني لا ډېر پري
دغه زېري د جگړو دي

15- 4- 1369

پسرليه

په چمن پسرلی راغی
د صحرا لمنې شنې شوې

د گلونو موسم بيا شو
هره خوا نړۍ زرغونه
پسرليه ستا په غېږ کې
زما څو هيلې ايرې شوې

نن مې بيا څو جنازې

د لحد په حواله شوې

ستا په هر رنگه خوبۍ کې

زمونږ برخه هديرې شوې

تانه نه غواړم گلونه

راله مه رژوه گل

ته د ژوند پيغام راوړونکى

ولې مونږ ته جنازې شوې

ماته گل د سولې راوړه

د اغزو گېډۍ به څه کړم

د خيال شعر له برېښه نه وو

نن د درد سوې نغمې شوې

24- 1- 1370

غـندو

زمونږه لاره ده د روغې جوړې مينې وروړۍ

چې زمونږ لار نه مني هغسې فکرونه غندو

چې د دنيا په مينه مينه د انسان خرڅوي
که د مسلم وي که کافر دغسې زړونه غندو
که په کې نه وي افغاني غرور د خلکو مينه
بې مينې زړونه او بې ځايه غرورونه غندو

د جهالت توره تياره کې د ړندو په څېر
د څو ناپوهو د تياره ذهن خيالونه غندو

12- 12- 1369

احساس مړ دی که مړه شوي انسانان دي
په دې ځمکه انسان ژوند کړی که وحشیان دي

په هر ځای وينې توپېري دا په څه د انسانانو
دلته شته د چا خواخوږي که له سره یتیمان دي

18- 11- 1370

ملنگ جان

ستا د شعر رڼا چې تللې په کوم خوا ده
راته ښکاري هغه سیمه پښتونخوا ده

دا خوږه نغمه چې راغله تر غوږونو

روح افزا د چا د مينې كه ليلا ده

☒☒☒

چې د غه خپله جنازه په اوږو تل گرځوم

جانانه ستا غم به د ذهن سره مل گرځوم

ما د بېلتون لارې ليدلې ډېر هوښيار گرځمه

چې زه پرې تاته در رسېږم د هغو لارو په پل گرځوم

9- 2- 1993

پتر بورگ دريليووا کوڅه

☒

رانه پاتې غم ښادي د خپل پردي شوه

چې مې برخه د خپل ملك مساپري شوه

د وطن ښې خاطرې زما يادېږي

د وطن نه جدايي مې مجبوري شوه

29- 3- 1993

بيلاروسيه گوميل

☒☒☒

کنځ ته

ای زما د سترگو توره

ای زما کنځ سمسوره

راټه وایه د زړه حال ته

د ترڅو یادو احوال ته

ستا سپېڅلي ماشومان چا

ستا سپین ږیري او ځوانان چا

ستا د شمعی پتنگان چا

ستا چمن کې بلبلان چا

چا په وینو ولړل

تور پروني چا زیات کړل

د سپېڅلو شهیدانو

د پاک نیټه خادمانو

جنډې و سولې په اور کې

کلی کور ستا گډ په شور کې

هنگامې د غم خپرې دي

ستا په شاوخوا درو کې

بیا د جنگ د اور لمبې دي

ستا په دښتو او میرو کې

بیا ستا مینه په جوش راغله

زمونږ پلو او په رگو کې

ننگرهار به کړو آزاد مونږ
بيا درځو دا ستا په لوري
دښمنان به کړو برباد مونږ
بيا درځو دا ستا په لوري
ته ښايسته ماته يونان کې له اتنه
ته يې گران ماته په چين کې له ختنه
په ښکلا کې کشمير کله در رسېږي
ته يې خوږ په انگلستان کې له لندنه
ستا د خاورو نه جوړ شوي څر کورونه
ورکوم نه په سپين کاخ د واشنگټنه
بيا هم ستا په لور روان يم
ای زما خوږه وطنه
تا به کړو آباد له سره
ای زمونږ وجود او تنه
20- 2- 1368

☒

ای د مينې ياره تل به گرځم په اغزو باندې
ستا د ديدن خيال به همېشه وړم په مغزو باندې

زړه مې ناقراره دی ننگرهار راته يادېږي
څه به مې تېرېږي په ننگرهار کې پښتنو باندې

15- 4- 1993

پتر بورگ

☒

لاړ شم خيال كې ښكلي ښارد لېونو ته
په كې وكرمې نرر زه د مينې خاطرو ته

يو وخت زه هم اوسېدلې په دې ښار كې
اوس يې گورمه دې وړانو كنډوالو ته

د تنكۍ مينې په ياد يې يم راغلي
لټوم رڼا د مينې تورو شپو ته

21- 3- 1993

☒☒☒

غږند گل

په زړه خبرې مې هوښيارې نه دي
د سترگو اوښكې مې بېكارې نه دي
د شرم څلي راته مه جوړوه
د غم سندرې مې بې لارې نه دي
زه به دا ستا په مينه څه وكرم

د رقيب هيلې چې لا چارې نه دي

د غړند گل په څېرې سر ټيټوې

جانانه سترگې دې ځمارې نه دي

18- 2- 1998

روسيه

ډار

خير كه زه د لېونتوب په كوڅه لارم

د ښكلا د پېغلې كور راته معلوم شو

زه نظر د لرې لرې پرې لرمه

نږدې نه ورځم ډارېرم

ډېرې سترگې راپسې دي

چې ډوب نه شمه وېرېرم

1- 5- 1995

☒

شوندې رېږېري د ليلا د شونډو ست غواړي

سترگې ژرېږېري د ليلا نه محبت غواړي

نن مې دا دوه مصرې زړگي ته مرکه جوړې كړې

واوره اشنا ستا نه د مينې صداقت غواړي

اشـنا

راشه چې دواړه سره کښو اشنا
يو څو خبرې سپينې سپينې وکړو

د زړونو پټې غوټې وبه سپړو
د پردېسۍ کيسې په مينې وکړو

6- 6- 2004

د جنونه مې د مينې ياد بيدار کړي
په ما ظلم ستا د مينې دا ريبار کړي

سترگې پټې کړمه خدای(ج) ته زاري وکړم
چې نظر کې راته جوړ تصوير د يار کړي

نه پوهېږم څه گناه به مې وي کړې
چې په خيال کې دې خدای(ج) بند په ما ديدار کړي
نن عجيبه شان احساس راپيدا شوی
ستا آواز مې په غوږونو کې سنگار کړي

که دې يو ځلې ديدن زما نصيب شو

زما خوار زخمي زړگی به پرې قرار کړي

خه خالده خولي نيسه خداى (ج) رحيم دى

کېږي ستا په برخه هم د ديدن وار کړي

13- 6- 2000

مسکو

☒☒☒

د زړه کيسې

که ميخانه شته نو رندان خو د وژلو نه دي

که غريبي شته غريبان خو د رټلو نه دي

د ژوند په کمه فاصله کې مې ډېر خه وليدل

زما د زړه کيسې عالم ته د کولو نه دي

په کومه لاره روان کړى برخه ليک يم زه

د خه گناه ده چې توبې د قبلولو نه دي

د خاطر کلی مې وران شوى په کې هېڅ هم نشته

د فکر ورانې کنډوالې د جوړولو نه دي

که ژوند همدا وي چې ته هغه مه کړه دا مه کوه

د ژوند نه تېر يم دغه شپې خو د کولو نه دي

خالده صبر کوه دغه شپې به نېې شي آخر

که اوښکې نه وچېرې سترگې د وېستلو نه دي

31- 5- 2001

مسکو

☒☒☒

انتظار

ستا انتظار تل د راتلو کومه

مينې ستا لاره په لېمو کومه

چې ته رانه شې هيلې وسوځېرې

ځکه اصرار دې د راتلو کومه

چې په بوسه باندې ملکونه بخښم

خير دی که ژوند د لېونو کومه

ماته ژوندون هم يو پېغور ښکاري

چې په ديار يې د پردو کومه

زما خو مینه پښتنه خوښه ده

ځکه یې تل خیال د پښتو کومه

☒☒☒

☒

د رادیو څپه شه راشه چې دې واورم

بوڅ غوړونه ستا د غره پسې ژاړم

د سپین غر د غاړکۍ له غمو سپینې

څو به لارې ستا لیدلو پسې څارم

وینم

مینه دې ښکلې په لېمو کې وینم

رضا کېدل دې په پلمو کې وینم

ته چې راوگورې زما په لوري

بیا نو نشه هسې اوبو کې وینم

څو به زما او ستا په دې جگړه وي

چې زه تا خپله په پردو کې وینم

په مینانو باندې تور لگوي

څه رواجونه پښتنو کې وينم
تا چې مخ واپراوه د بل په لوري
ځکه خالد په لېونو کې وينم

تپوس

لارې پاتې شوم يوازې
خپل قسمت سره په لارې
اوس به چاته زه نظر کړم
چې تا توکړې راته لارې
په گناه مې زه پوه نه شوم
چې ته څه راځنې غواړې

مينه

سر په مينه کې د مينې فکر کړي
قلم ځکه يو د مينې ذکر کړي
د هغې زلفې بالبيت شوې زما سر ته
چې زما په زړه د نازه چکر کړي
ما د غم په اوښکو لوند کړ تر سهاره
څوک مې کله لوند گرېوان ته نظر کړي
ما ويل يار به تر قيامته راسره ځي
خبر نه وم چې يوازې سفر کړي

چې د مينې يار دې نيمه لار کې پرېږدي

څوک به څنگه پسرلی يا اختر کړي

21- 9- 2001

گیله

د برخې گيله مند يمه چې شوم په بل ديار

پرده مو ده ساتلې همت غواړم له غفار

زما چې شي ساه تنگه يو مطلب ځانته پيدا کړم

چې شاوخوا ته گورم زړه مې ډک شي له آزار

چې مور مې په ژړا شي ځای مې وړک شي په دې ځمکه

په سمه به روان يم رانه ورکه به شي لار

خالده ما خو داسې اورېدلي دا ريښتيا دي

چې هرې تورې شپې پسې راتلونکي وي سهار

2003

☒☒☒

☒

په ژړا مې نه پوهېږي شاوخوا

په پردي ملک کې پردی لرم اشنا

مینه ما ورسره کړې پښتنه ده
خیر که پوهه نه شوه په دې زما لایلا

☒

ښایسته گلونه چې مالیار نه لري
لکه ماشوم چې مور او پلار نه لري

زمونږ په بڼ کې غوټۍ غړندې شوې
یا مالیار نشته یا پې کار نه لري

☒☒☒

وطنه

نور به وچوي زړه مې ډک دی له گیلو نه
پس له دې ځنې توبه کړم د توبو نه

خوږ وطنه غوړ شه حال د پښتنو ته
چې بېل شوي ستا د خاورو د کوڅو نه

ستا لمنې ته یې اور د نفاق واچاو
هدیرې یې درله جوړې کړې ښو نه

په نامه د سړیتوب به ارته غېږه

خلاصوي وطنه تا دوی د سرو نه

څار وطنه ستا له غمه ځان راوینس کړه

د پردو لاسونه لنډ کړه چې خلاص نه شي د پښتو نه

14- 10- 2002

☒☒☒

ستړی مه شې

پسرلیه ستړی مه شې

زه دې نه وم منتظر

ته له کومې خوا نه راغلې

ولې زه نه وم خبر

ته تنها یې پسرلیه

که راوستی دې دلبر

14- 8- 2003

☒

جام د شرابو راته واچوه

چې مې په لار کې میخانه نشته دی

سفر مې ډېر اوږد دی

او زما زړه کې حوصله نشته دی

☒☒☒

پښتو ژبه

نشته ژبه چې خوږه وي د پښتو نه

نشته خلك چې ترخه وي پښتنو نه

خدایه(ج) عقل ورته ورکړې چې تباہ شول

دوی خپل نه شي بېلولی د پردو نه

تر هغو به له گرنگه راغورځېږي

چې تر څو نيسي یو بل دوی له پښو نه

3- 3- 1372

څوک یو

مونږ رندان نه یو چې تمه له ساقی کړي

مونږ ساقیان یو د رندانو په وطن کې

بلبلان نه یو چې هسې گلان ستایي

مالیاران یو د گلونو په چمن کې

نه ډارېږو له ټوپکو نه له تورو

پښتنه وينه چلېږي مو بدن کې

☒☒☒

چې هر کله گناه وغواړې زما نه

زه تيار يم زما د زړه جانانه

ستا په مينه کې بري برخه زما ده

زه پوهېږمه په دې له ډېر پخوا نه

11- 8- 2003

شپه

بيا شپه راغله زه يوازې شوم بستر کې

بيا به گرځي ستا خيالونه راته سر کې

د بېلتون شپې په فکرونو لنډومه

بيا به خوب کې لتوم تا سمه غر کې

برخه ليکه غواړم ووينم نن ستوري د نژدې نه

څو بڼکې د پرواز لپاره غواړمه وزر کې

22- 4- 2003

☒☒☒

ستونزه

لاره نشته مخ ته تگ به راته گران وي
نه پوهېرمه په کوم ځای به جانان وي
راشئ اوښکو چې زړگي خو مې لږ سپک شي
په ژړا باندې د درد زغمل اسان وي

د رقيب کلي ته څېرمه لاره وړک يم
که ناکام شم په خندا به زما واړه رقيبان وي

☒

زه له وخته لېونی يم
زه له بخته لېونی يم

دا چې وچې شونډې گرځم
د ژوند سخته لېونی يم

☒

هغه ښکلي چې نازېږي په ښکلا
سبا نه لري د نن کوي سودا
تل د ځان سره د ځان په غم اخته وي
نه د چا فکر کوي او نه پروا

☒

چې دښمن درته دېره شي په څېره کې د حبيب

دوا نه لري د داسې رنځ طبيب
بيا نو ځان مېښه كول هم گټه نه كړي
چې د چا سره روا نه شي دا لوبه د نصيب

20- 10- 2004

☒

لوپټه له مخې لري كړه شپرينې
راته وخانده په مينې، مينې، مينې
د پښتو د دېوال سيوري ته به كښېنو
سره وبه كړو خبرې سپينې سپينې

30- 5- 2004

نظر

زه د سپرلو نظر يم
په خزان نه يم خبر
د خوشالو نظر يم
په خپگان نه يم خبر
د مينې لاره څارم
رقيبېان گوري راته

27- 7- 2001

☒

د اسمان ستوري شمارم
چې انتظار لنډ كړم

ډارېرم له دې نه
چې ستوري خلاص شي
انتظار به څه کړم

وران کلی

د کلي وران دېوال ته
ډډه وهلی ناست يم
د کلي سيل کومه
چې کنډواله پروت دی
سیند غلی غلی درومي
غر حیران چوپ ولاړ دی
دلته توپان تېر شوی
که خلک وی
ځواب به هم پیدا وی
اوس نو حیران
زه لکه غر ناست يم
ځای د پوښتنې نشته
چې دلته څه تېر شوي
دا کلی چا وران کړی
سیند کې خپې نشته
غر نه د باد دولۍ په څه نا الوځي

مارغان هوا کې نشته

ځمکه ساه نه وکارې

د کاله پنگ انگرې کې

د ماشوم ماته زانگو

ژړا يې نه اورم

زه په هېڅ نه پوهېږم

د کلي خلك څه شو؟

په کومه تری تم شو

د کلي وران دېوال ته

ډډه وهلی ناست یم

د کلي سیل کومه

چې کنډواله پروت دی

د چا د لاسه وران؟

چا نه خپه پروت دی؟

☒

د اوښکو په ډنډونو کې لمبا مې عادت نه دی

که خپل که د بل غم وي نو ژړا مې عادت نه دی

د وار انتظار کړمه تلوسه د شیطان کار دی

وعدو باندې وفا کوم جفا مې عادت نه دی

27- 7- 2001

☒

چې د فکر غوټۍ گل کله زما شي
په کاغذ کې ترېنه جوړه ستا ښکلا شي
چې د وچو شونډو ياد دې را تازه شي
بيا د شنو لښتو گوزار زما په ملا شي

23- 8- 2003

☒☒☒

ډالۍ

د وطن شاړو ميرو ته
ډکو سيندو ته
لوړو غرو ته
زما کلي او کاله ته
زمونږ جومات کې پزکو ته
د پټو څنگ کې دېرو ته
زيارتونو هديرو ته
د گودر د غاړې بڼې ته
گودرونو او منگو ته
زمونږ د کلي جينکو ته
نازولو او شينکو ته
هم پگړو ته هم شملو ته

هم زړو ته هم زلمو ته

د يادونو خاطرو ته

هلکتوب ته

زلميتوب ته

مانه پاتې هلته لرې

د تور غر په خوره غېږ کې

هسې خوب ته- بې له سوچه

31- 3- 2002

غزل

اوبښکې مې لاره د گربوان لتوي

چيغې مې لاره د اسمان لتوي

دا ستا کوڅه پل صراط ده که څه

چې هر سړی په لار د ځان لتوي

هر څو چې وستایمه ستا ښایست زه

ښکلا دې هر ځل بل بیان لتوي

سترگې راواړوه چې مخامخ شو

سترگې مې ستا د سترگو کان لتوي

18- 8- 2003

☒☒☒

قسمت

د قسمت سپېره څېره مې يو ځل بيا شوه تر نظره
بخت ياري همېشه نه کړي شوه راياده دا خبره
ما د ځان سره کول د خپل تېر وخت حسابونه
پرواز نه شمه کولی لا مې ماته ده وزره
چې د خپلې شړۍ حد پېژني څوک هغه خلک
د ژوندون مزل کوي تل بې زيانه بې خطره
زه د خپلو ارمانونو جنازه په اوږو وړمه
لږ په حال مې ځان خبر کړه ظلم مه کوه دلېره
بس همدا وس درنه غواړم خدايه (ج) رايې کړه ته ماله
چې معلوم کړم ځانته ټول خپل پردي يو ځل له سره

6- 9- 2002

☒☒☒

په شنو سترگو چې مين زه د جانان شوم
عقل لاره زه د زړه پسې روان شوم
زه خو پوه وم مساير خو مينه نه کړي
خو د زړه په مقابل کې ناتوان شوم

14- 9- 2002

خواب

خپله مې خواب کړه تېر شوم له رياره

مينې ته مې وويل څه په خپله لاره

هم مې په زړه سخته وه هم گيله له بخته وه

زه په نصيب خوار يم څه گيله له ياره

نه يې هېرولى شم نه يې خپلولى شم

يو ځل ديدن غواړم مرم له انتظاره

گټه ږدم په زړه باندې مهر مې په خوله باندې

نه شومه منصور زه تېنېتمه له داره

نه کوي سفر کې څوک مينه په بهر کې څوک

يا به يار نه اوړې يا د خپل دياره

14- 9- 2002

☒

خندا که غواړې په دې لاره کې ژړا شته دى

آرام که غواړې ځورېدل خو خامخا شته دى

بیه د ښه ژوندون په سختو لارو تگ دی اشنا

ثمر د صبر کې خوندونه د دنیا شته دی

27- 7- 2001

☒

نن بیا اسمان ته خیر شومه چې ستوري تر نظر کړم

سلام د مینې ووايمه پوه مې پرې دلبر کړم

مسکوه ستا تیاره اسمان کې ستوري ښکاره نه شول

وطن کې رانه پاتې یار به څنگ په حال خبر کړم

7- 7- 2000

☒☒☒

توپیر

کور ته څېرمه

په ډنډوکي کې لمبېږي

کله سر اوبو کې ډوب کړي

کله هسې پرې ښویږي

خو هغوی چې په هوا وي

په بیدیا سیندونو څرخي

صحرايي ښکلې هیلې وي

آزادی باندې پوهېږي

4- 6- 1999

د غربت کیسه

يا به مې له جله وژني يا مې په سيلاب وږي
پوه یمه منزل نشته مزلونه مې سراب وږي

څه بې مزې ژوند دی چې تېرېږي پردېسۍ کې
هسې ګوړه ګوړه اورم ژوند به مې شراب وږي

ژاړمه وطنه شپه او ورځې ستا په حال باندې
څوک درنه بڼونه وږي او څوک درنه ګلاب وږي

واوره د غربت کیسه چې څه له غمه ډکه ده
څومره افغانان نن توهینونه بې حساب وږي

خوږ وطنه ته ورته په چغو چغو وژاړه
بیا وطن فروشه لقبونه د جناب وږي

ښکلې د وطن به مې تر څو ګرځي غربت کې
باد د پردېسۍ به یې له مخ څخه نقاب وږي

5- 4- 2002

☒

حال مې مه پوښته وطنه مساپر يم
ستا نه لرې پردې ملك كې در په در يم
چې مې ستا په بې وسې باندې نظر شي
وس مې نه رسي نو شك مې شي چې نر يم

درواغ

ريښتيا نشته دلته خلكه
دروغ په لوړه بيه پلورم
چې په كوم نظر راگورې
په هغې نظر درگورم

8- 3- 2003

زاري

لويه خدايه(ج) لويه خدايه(ج)
ارمانونه راته پر پرده
د مستي ځنې زه تېر يم

خپل دردونه راته پرېږده
خیر که سترې مساپر یم
مزلونه راته پرېږده
چې مرگونه پکې نه وي
پروا یې نشته
تکلیفونه راته پرېږده
د هستۍ ځنې دې تېر یم
دا شلېدلي گروانونه راته پرېږده
که ژوندون مو نصیب نه وي
تش خیالونه راته پرېږده

29- 1- 2003

☒

په نشه کې لهوني گرځي حیران یم
ای وطنه ستا بچي ډېر شو بې لارې
په نشو باندې کارونه نه جوړېږي
باید ځان ته دوی پیدا کړي نورې لارې

4- 6- 1999

☒

ستا په شپو خوب کې لیدل مې عادت شوي
ستا په یاد د شعر لیکل مې عادت شوي
مساپر یمه اختر مې اختر نه وي

په ښاديو کې ژړل مې عادت شوي

20- 9- 1998

☒

نن ولې مازديگر د تورې شپې په شانې ښکاري
دا ځکه خوږ وطن د جېل خانې په شانې ښکاري

مسکو کې راټول شوي يو توتيان يو په پنځرو کې
زمونږه تېر ژوندون د افسانې په شانې ښکاري

20- 9- 1998

☒

په ښکلو ډک د مسکو ښار دی
خو زما زړه کې ننگرهار دی

په زړه ننگرهار ځکه اباد دی
چې ما نه پاتې پکې يار دی

11- 3- 1999

تـه

ته تش نظر يې زه نظر د ژوندون
ته تش باور کې زه باور په ژوندون

د ژوند ښودانه مې دلداره ياد دي
ته تش ساه کاږې زه سفر د ژوندون

د تروپمې نه مه ډارېره راځه
زه يم رڼا سره خبر د ژوندون

11- 8- 2001

شنې لوخړې

گوره د چا د کوره وخوت لوگي

د شنو لوخړو ژبې

اسمان په قهر ختي

د چا د روح جنازه

د اور له منځه

عزرائيل وکاږي

19- 8- 2001

☒

د ژوندون په معنا پوه اوس افغانان دي

څوك په خپله برخه خوښ څوك پښېمان دي

د چا کور دې اور اخیستی د بل نه کوي پوښتنه

څوك د جوړ کاله نه تښتي ترې روان دي

19- 8- 2001

☒

ښکلی ښکاري ستا سينگار

سوځوي مې په انگار

ما په مينه ايمان راوړ

په دې شومه گناهگار

24- 7- 2001

☒

الوځي سپرغۍ تورې ايرې شي ژر

ژوند داسې تېرېږي چې کيسې شي ژر

29- 8- 2001

☒☒☒

د هټلر مزار ته غواړم گلان يوسم

ورته خاوره د ستالين د دالان يوسم

د روسيې فاشيست د کړې گناه زېږی

لاس نيولی ورته سوی افغان يوسم

29- 7- 2001

افغان وروره! د اسد اته ويستمه مبارک شه

ژوند خوښي سوله وروري درته درک شه

د پردو په ملک کې سترې ستومان گرځې

بې وطنه په غربت کې ژوند ستا وړك شه

12- 8- 2000

☒☒☒

نصیحت

د پردو سره د کور خبرې مه کړه

لېونو سره د زور خبرې مه کړه

خرو اوښانو ته رباب وهل بې ځای دي

زورور سره کمزور خبرې مه کړه

31- 7- 2001

د ناپوه سره پوه گډېږې دادې ناپوهي ده

د ناپوهه سړي لار يا خو په غر يا په کوهي ده

26- 8- 2000

د توبې وخت رانه تېر شو

له ژوندونه مې زړه سپر شو

نه پوهېږم څه به وشي

چې دې یاد هم رانه هېر شو

د زړه حال ویلی نه شم

اندېښنو لاندې چې زېر شو

15- 2- 2000

نه خندا په خولو کې شته دی او نه خوند

په ترڅو ورځو تېرېږي دغه ژوند

په غربت کې لرې لرې د وطنه او له خلکو

په پراخه دنیا گرځو داسې یو لکه چې بند

12- 2- 2000

زه پیدا کړم انسان خدای (ج)

په ملت یې کړم افغان خدای (ج)

په مذهب یې مسلمان کړم

یم ساتلی له شیطان خدای (ج)

دا پېرزو یې په ما کړې

چې راوړی مې ایمان خدای (ج)

افغانان یې پرېښودلي

ورنه اخلي امتحان خدای (ج)

د نفاق کينې ته يې گوري
ورته ډېر پاتې حيران خداى (ج)

23- 8- 2001

خړې تېرې د معمار په انتظار دي
وچ ډاگونه د ماليار په انتظار دي
سيند مو بند غواړي سرکې مو قيرونه
نښترونه د نجار په انتظار دي

1- 8- 2000

ډک اسمان د ستورو نه وينم په سر
رايادېري د خپل کلي مازديگر

د جوړ شوو بنايستونو سترى شوى يم
نشته پېغلې پښتنې او نه گودر

7- 4- 2002

-

د شنيلي څخه سپرغى الوځي
گلان ژړا ته د ماليار گوري

وطن ناجوړ دى د نفاق په مرض

بچي يې ځان ته اقتدار گوري

19- 5- 2000

-

مينه ته نه شوې زه غزل نه شومه

ساقی ته نه شوې زه محفل نه شومه

3- 3- 2001

-

په خبرو چې بيان شي مينه نه ده

په کتاب کې چې داستان شي مينه نه ده

چې د سترگو په کتو کې پيدا کېږي

چې په زړونو کې توپان شي مينه نه ده

5- 7- 1999

-

زه هسې سترې يم چې نوره شاعري نه کوم

داسې بې وسه يم چې نوره دلداري نه کوم

د بهر ژوند دی د وطن په حال خبر نه يم

يو وخت به ورشمه قسمت ته بې واري نه کوم

10- 1- 1999

-

سپېره لکه په ډاگ باندې حيران پاتې يم
بې خونده ژوندانه ته په ميدان پاتې يم

د هيلو قافلې رانه شوې تېرې د ژوند لار کې
اوس گرځمه مسکو کې پرېشان پاتې يم

19- 6- 1999

-

غټې سترگې غوړې شونډې غاړه دنگه
چې ورگورم نشه شمه بې بنگه

10- 8- 2003

-

انگور خوسا شي ترې شراب جوړ شي
اوبه خوسا شي ترې حباب جوړ شي

په چوپه خوله باندې حالونه وايي
ډېرو پوښتنو نه ځواب جوړ شي

ډېر بد نيتان به جنتيان کله شي
گناه خوسا کړي ترې ثواب جوړ شي

10- 8- 2003

-

د گودر د سر مين وم په ميترو (1) واوښتم
تورې سترگې مې وې خوښې اوس په شنو واوښتم

څار د مينې پښتنې نه چې به زړه کې اوسېدله
چې پردۍ باندې مين شوم په توبو واوښتم

(2000)

پښتو

خوږه ده لکه گوړه ترخه لکه ژوندون
زما سره روانه په لارې د لټون

دېره به په کوم ځای شي پرېښې پښتنو
مړه نه شي خدايه (ج) خير کړې رقيب کړی تړون

18- 6- 2003

-

که د توبې ځای مې لرلی ما په تا څه کول
که د ښادۍ شپې مې کېدلی ما په تا څه کول

29- 6- 2001

-

ويښوي ويده احساس اواز د مينې
پتوي به بې غيرته راز د مينې

چې يې واورې د زړه هيلې په گډا شي

خوږ او ښکلی وي عالمه ساز د مينې

6- 10- 2002

اهداء1)

شپاړس کاله مات مړوند مې دی په غاړه

بخته مات دې کړل هډونه راله واړه

په سپرلي کې مې ستا يو گل زرغون نه شو

اوس نو څنگه تخت له داسې بخته غواړه

ابراهيم چاره را اخيستې قرباني کړي

د بچي په ځای يې پرې کړه ځانله غاړه

دا گلونه به جنت کې تنها نه وي

ډېر پراته دي د کونړ د سيند په غاړه

د شېخانو په جامه کې دلته راغی

فرښتو سره روان شو اوس نو ژاړه

د ارمانونو گېډۍ

د څو گيلو نه مې زړه ډک شو څو ارمانه لرم

تل به خپه يمه گيله چې زړه کې ستا نه لرم

ستا د نظرونو نه مې زړه لوگی لوگی شو ښکلې

زړه به مې وچوي راته ونه وايې چې تا نه لرم

نذر دې راکړه د نظر سوالي راغلی يم

چې ته راوگورې پروا بيا د دنيا نه لرم

څوک دې روښانه محلونو ته رابولي ښکلې

زه مې جونگره کې روښان زړه خو رڼا نه لرم

نظر را ولوروه نورې گيلې نشته ستانه

نورې گيلې مې د وختونو د قضا نه لرم

د ارمانونو په گېډۍ کې ستا فکرونه دي ټول

ارمان به وړک شي که په خوا کې دې خدا نه لرم

30- 8- 2003

د سيوا ستوپل هوټل مسکو

بې قراره

شرم دې پرېږده چې بې کاره ښکاري

غېږې ته راشه چې وزگار ښکاري

خلك خو وايي لېونۍ وي مينه
دا زما مينه خو هوشياره ښكاري

په دې پوهېږم چې خپه ده رانه
پخلا كول يې سخته چاره ښكاري

شونډې يې راكړې بيا يې پرېښودمه
لكه چې پاتې شپه مې ناره ښكاري

ښكلې خالد په غېږ كې بيا ونيسه
شاعر زړگۍ يې بې قراره ښكاري

26- 9- 2001

مسكو

☒☒☒

توبه گار

نن مې مه چېرې چې ووايم بربنډې
چې په زړه مې دي خبرې هغه غونډې

دا قسمت ځناور نه دی ستړی شوی
سمه لار کې جوړوي دی راته کنډې

زه خو نه يم زورور او دى مې مروړي
د ظالم په څېر وکارې رانه منډې
د خوبانو د بنایست یې توبه گار کړم
کتی نه شمه که سترگې مې وي برنډې

ای قسمته! لږ مې پرېږده چې تنها شم
ستا د لاسه تېرومه ژوند د کونډې

په مسکو کې دې هم سیوري ته روان يم
که نه ما به ښکلولې دغه غونډې منډې پندې

د وطنه راجدا شوم ستا له لاسه
په دنیا زه بنجاره شوم ته مې گنډې

غلط شوی یې قسمته غم نه يم
ولې باسې ما خالد غریب له ژرنډې

2001- 9- 9مسکو

مهاجره

د کابل په غېږ کې ډېره خوږېدلې یوه خور وه

د افغان له کاله وتې مساپره په بل لور وه

د ناخوالو د ژوندونه يې غوښتل چې رابهر شي
گوندي لري له وطنه به دا وران ژوندون بهتر شي

مور او پلار ورور ورسره شوه مساپره
دغه پېغله له قسمته ناخبره

د حالاتو چې تابع کله انسان شي
د نادودو سره کلک لاس او گرېوان شي
چې په خاوره د تاجکو شوه دننه
حال يې بد شو که کوي رانه پوښتنه

شپه او ورځ يې په ژړا او په خپگان شول
په دې کړي نيت خپل لږ لږ پېښمان شول

خو د ښه ژوندون هوس لا هم په کې و
دوی له بد ژوندونه په تېښته لوڅې پېښې و

لارښوونکی يې پيدا کړ چې افغان و
د فرېب او غلا نه ډک چگتي انسان و

(خوب است بریم) یې کول دوی شول تیار

د اورگاډي دروازي ته شول قطار

دوی په ډېره وېره شو دننه رېل کې

سره وړاندې وروسته پاتې شول په تېل کې

چې اورگاډي په پټلۍ باندې روان شو

ټول تاجک قوم په شور او په فغان شو

د هورا چکچکو شور شو هرې خوا ته

دودکا او چرسو بوی جگ شو فضا ته

د تاجک له خاورې ووتل په خیر

د ازبک په خاوره هم شولو ورته

د قزاق له ځمکې روس ته واوښتل دوی

د پردي مذهب تر پولې رسېدل دوی

د روس خاوره کې یې اورگاډی راتم کړ

دغه ځای وه چې په پېغله يې جوړ غم کړ

دغه پېغله چې پيدا کړه سرحديانو

کړه ورگډه په ټولگي يې د بنديانو

پېغلې فکر کړ چې اورگاډی روان شي

دا به پرېږدي په خپل کړو به پېنېمان شي

مور او پلار يې ځکه نه کړه خپل خبر

چې هغوی ورسره نه کړي رابهر

پېغله نه پوهېده دا هغه روسيان دي

چې زموږه کاني بوتې ترې پرېشان دي

د مسکو په لوري شو رېل ترې روان

ځای د پېغلې شو په لويه لار زندان

دغه پېغله شوه جلا له مور او پلاره

قسمت پرېښوده تنها په لويه لاره

د هجرت دغه کيسه ده ډېره سخته

خو راپيښه ده د خپل بخت او له تخته

د اسلامه هجرت كړو د كفر كور ته
ټينگېدى نه شو د خپل اسلام دې زور ته

دغه پېغله چې افغانه وه په خټه
شوه ډېر ژر د افغاني خټې په لټه

په زندان كې يوه پېغله وه تاجكه
پوهېده په افغاني دودونو كلكه

ډاډ يې وركړ دغه پېغلې د وطن ته
چې څوك لاس دروړلى نه شي ستا بدن ته

ورته وې ويل، چې دلته افغانان شته
د كابل او كندهار هم د لغمان شته

ستا به مرسته كړي چې كله شي آزاد
رسوي به تا حتمي تر خپل مراد

دوی چې څوک و سرحدی زندان کې بند
ټول یې ټول کړل او روان یې کړل په خوند

په اورگاډي یې په زور ورځېږول
لا دپاسه یې په سپک انداز ښکښل

درې زلمي پېغلې پیدا کړل افغانان وو
ښه تکره په اندامونو انسانان وو

پېغلې وغوښتل له خدای ورته عمرونه
ویلې دین په دنیا شولې زما وروڼه

چې په کومه لاره ځی نو درسره ځم
که جنت وي که دوزخ وي درسره زه ځم

څوک په وینښه څوک ویده شو رېل روان
پېغله ژاړي او ځوانان ورته حیران

هغه وخت چې سترگې پټې کړلې ښکلې
دې زلمو کړې ترېنه دواړه پښې بلې

هغه ټول زلمي شول پټ په لار ددې نه
راشه ياره چې خبر دې کړم کيسې نه

ننني افغان ته تش نامه ده پاتې
خدايه(ج) ما د داسي سست فطرته ساتې

هغه وخت انسان د بل انسان په کار شي
چې بلا ورباندې راشي يا بيمار شي

د غمونو په منگولو کې تنها شوه
چې راويښه دغه پېلغه په ژړا شوه

درې ځوانانو وو دانگلي له اورگاډي
اوس به دغه بد قسمته پېلغه ژاړي

د قسمته تېنېتېدل که څه اسان وی
نو به جوړ ژوندون د هر خاورې انسان وی

خالد خيال څپه کښ بارگامي - 2001 - 7 - 13

د تسليت پېغامونه

په ډېره خواشینی سره مو خبر تر لاسه کړ، چې ځوان شاعر او لیکوال او د (ټول افغان) ویب پاڼې همکار خالد بارگامی د پردېسۍ په ژوند کې د تل لپاره سترگې پټې کړې، د www.tolafghan.com اداره په داسې حال کې، چې د خدای بښلي خالد بارگامی په مړینه سخت خپګان ښکاره کوي دا ناوړه پېښه د هېواد او هېوادوالو لپاره یوه ستره ضایعه بولي او د خدای بښلي کورنۍ، خپلوانو او خواخوږو ته د جمیل صبر غوښتنه کوي د دوی سره په دې خپګان کې ځانونه شریک بولي. روح دې ښاد او کارنامې دې د تاریخ تلپاتې یاد وي.

په درنښت

مجیب الرحمان انگار

د ټول افغان ویب پاڼې په استازیتوب.

☒☒☒

خاټول، امریکا

انا لله و انا اليه راجعون

لوی خدای دې ورته تر دې نړۍ ښه نړۍ او د نړۍ له اهله غوره اهل ور په برخه کړي.

الله تعالی دې جنت او خپله رضا ور په برخه کړي.

☒☒☒

خالد هادي، امریکا

انا لله و انا اليه راجعون

په دومره خواشینی سره، چې نور یې په زړه کې تم ځای نه وي تېره اونۍ مې هم دا خبر د بي بي سي په راډیو کې د پېلوځې په خپرونه کې واورېد:

په ډېر ځیر مې ټوله اورېده خو کله، چې مې د ارواښاد په خپل ږغ کې دا څلوریزه واورېدله:

زما مړي ته کــــــفن درسره ورکړئ
تپوســــــــــــــان راته پرېږدئ په ټټر
د وطن د مور لــــمنه کې مې کېږدئ
د کابل خاورې مــــې وشیندئ په سر
په زړه کې مې یو ډول اور بل شو او نور مې د توان او طاقت حس له لاسه ورکړ تر سترگو مې تړمې تړمې اوشکې
راغلې او تر خولې مې راووتل:
هو! دا منم چې مرگه ځم درسره، دغه مې لاره
خو قسم په خدای مه راځه بې وطنه بې دیاره
زه په داسې حال کې، چې د هغه د جدایی غشی د ټولو پښتنو پر زړونو کې ښخ گڼم د هغه کورنۍ ته د جمیل صبر
خواست کوم او هم ارواښاد ته خپل دغه شعر ډالۍ کوم:
ارواښاد خالد بارگامي ته!
ای د مستو نغمو غره
غم خوړلی مساپره
ای پردېسه ځوانیمرگه
ای د تورو شپو سحره
که ته هر خواته روان شې
او له موږ څخه پنهان شې
موږ دې پېژنو ته نه مړې
که په زر ځله هم روان شې
ځکه ته خو یو همت یې

يو احساس يې يو غيرت يې

تا اجل نه شي خوړلای

ته غښتلی محبت يې

مرگ دې نه شي ختمولای

ژوند دې نه شي هېرولای

زموږ له زړونو څه ستا مينه

قسمت نه شي پاکولای

ته خو مړ نه يې ژوندی يې

يو اتل يې يو زمري يې

د پښتو د بن ګلابه

زموږ د هيلو پسرلی يې

ستا مورکی وهي چغارې

هره اوښکه کې خدای ښکاري

ته خو مړ نه يې (خالده)

دا پر څه درپسې ژاړي

يو وارخپل سر کړه راپورته

ورته ووايه خپل مور ته
چې مورجانې راته غوړ شه
دا زما د نغمو شور ته

دغه ستا شپږينه مينه
ما مرگي ته هېڅ پرېږدینه
زما رگونو کې لا غورځي
پښتنه سپېڅلې وينه

زما احساس او زما شعرونه
وينوي مړه اولسونه
تل تر تله به ژوندی يم
لېروم به تاريخونه

پاخوم به بیده زړونه
چې پوره کړم ارمانونه
مورې ستا که باور نشته
يو وار وپوښته دا غرونه

دا کوڅې دا رباتونه
دا د خاورو خام کورونه

دغه خړ خړ دېوالونه
دا گودر دا چنارونه
دغه مست مست کنړونه

دغه ټوله شاهدان دي
دا زما د زړه ياران دي
ته باور وکړه مورجانې
تر ايمان راباندې گران دي

تر هغو چې وي دا پاته
زه ژوندی يم و تاته
مورې ستا (حيدري) زړه کې
تل دعا کوه و ماته
نيويارک د 2004م کال د جولای د مياشتې اتمه نېټه

طالب جان، امريکا
انا لله و انا اليه راجعون
کل نفس ذائِقاً الموت.

زه په داسې حال کې، چې په دې غم کې د مرحوم له کورنۍ سره ځان شريک بولم د پالونکي څښتن له لويه درباره
مرحوم ته د مغفرت او کورنۍ ته يې د صبر جميل غوښتونکی يم.

اللهم اغفرنا واغفره اللهم احشره في الانبياء والصديقين والشهداء وحسن اولئك رفيقاً.

وصلی الله علی خیر خلقه محمد و علی اله و صحبه اجمعین. آمین یا رب العالمین.

سالو خان

انا لله و انا اليه راجعون

د ځوانۍ د پسرلي په جوش او خروش کې وې، چې د ژوند غوټۍ دې ورژېده.

په دې کار سره دې نه يوازې خپل خپلوان او دوستان غمجن شول؛ بلکې خپل مساپر وروڼه دې هم وژړول. ستا ډېرې پوښتنې او ارمانونه بې ځوابه پاتې شول. یاد به دې تل ژوندی ساتو.

روح دې ښاد او الله(ج) دې تا او همدا رنگه موږ ټولو ته ښښه وکړي. (آمین).

هوټک، امریکا

انا لله و انا اليه راجعون

يارانو مرگ حق دی تېښته نه ترې لرو د خدای جل جلاله حکم دی، چې که په تړلو برجونو کې یاست هم؛ نو د اجل پرېشته به مو اړومرو ښکار کړي؛ خو زور دا ځای غواړي، چې نېکان او صالحان له ځمکې پورته کېږي او بدان یې ځای نیسي. د ښاغلي بارگامی په څېر د لوستو او په هېواد مینو زلمیو مرگ یوه ملي تراژیدي ده. د تېرو څو لسیزو په ترڅ کې زموږ هېواد له باتورانو شاه زلمو نه داسې تش شو، چې اوس موږ لوستي ځوان قشر له یوې بې سارې تشې سره مخامخ یو. په کمونستانو کې مو هم هغه د سر وتلي برېتور او غیرت شازلمی د اور د لمبو او د باروتو د لوڅرو خوراک شول. د مجاهدينو له منځ نه مو هم هغه منلي او باتور زلمي ووژل شول. په طالبانو کې مو هم هغه ښکلي، تنکي او نازک شازلمی له لاسه ورکړل، چې د هغو ځای ډکول تر قیامته پورې شوني نه دي. د شمالي ټلوالې په تشکیل کې هم د زموږ په څېر پیاوړي ځوانان او کاکه گان خاورې شول او اوس؛ نو هماغه خشره مال پاتې دی، چې نه له افغانیت نه خبر دي او نه هم کوم ملي احساس لري. هر څه یې د بوش په خدمت پورې تړلي دي.

په هر صورت خدای(ج) دې بارگامی وښيي او د بېوفا دنیاګۍ د تنکیو ارمانونو صله دې خدای(ج) په اخرت کې د جنت په بڼه ورکړي. باور وکړئ، چې ددغه زلمی د مرگ د خبر په اورېدو مې هسې سترگې سره راډکې شوې هغه شاعر څه ښه وايي:

دا ياران لکه گلونه د بــــهار دي

د خزان په باد رژېږي درېغه درېغه

او بيا بارگامی؛ خو د يارانو يار و خدای(ج) دې په جنت کې له موږ سره ځای ورکړي آمين ثم آمين.

پښتانه وايي، چې: سل دې ومړه يو دې نه! دلته هغه يو منظور او هدف دی، چې نه يوازې د ځان؛ بلکې د ټولو لپاره وي. د ډېر ویر او ناورين سره دادی د داسې غښتلي پښتون غم ته ناست يو، چې د هغو سلو څخه نه؛ بلکې هغه يو دی. انا لله و انا اليه راجعون. ټولې کورنۍ او دوستانو ته يې د رب العزت له درباره د زړه صبر او متوفي ته د جنت فردوس دعا کوم. امين يا رب العالمين.

اسلام دوست

انا لله و انا اليه راجعون، اللهم اجرني من مصيبيتي و خلف لي خيراً منها.

بښونکی او مهربان خدای جل جلاله دې بارگامي ورور ته په جنت الفردوس کې ځای ورکړي او وارثانو ته يې د زړه صبر او اجر عظيم نصيب کړي، پاک خدای جل جلاله دې د مرحوم په ټولو گناهونو د غوږې قلم راکاږي.

ډېرو قدرمنو لوستونکو!

د مرگ څخه خلاصون ممکن نه دی هر چاته په خپل وخت سره مرگ راځي؛ خو ښه به دا وي، چې موږ او تاسو له مرگ نه وړاندې ژوند غنيمت وگڼو او د لوی خدای جل جلاله عبادت او بندگي په پوره مينه او اخلاص سره وکړو؛ لکه څنگه، چې د يو چا مرگ هم موږ او تاسو ته د تيار اوسېدو پيغام راکوي؛ ځکه رحمان بابا هم وايي:

هر زنده چې د ——— پرده په قبر ورشي

بس دی دومره نصيحت په دا دنيا

دا پاخه پاخه ——— رايونه او محلونه

خو به وران شي عاقبت په دا دنيا

بل پلو بهايي جان هم دنيا پاتې کېدونکې گڼي او وايي:

پر وطن به سره گلان وي موږ به نه يو

نوي نوي به مرغان وي موږ به نه يو

ددې دور ودانۍ به شي خرابې

نوي کلي به ودان وي موږ به نه يو

په چمن به سرې او سپينې رمې گرځي
 ښکته پورته به کوچيان وي موږ به نه يو
 شاعران به جوړوي غزلې نورې
 مطربان به غزل خوان وي موږ به نه يو
 نور به واړه شي فاني بهايي جانه
 همېشه به حق سبحان وي موږ به نه يو

عادل وطنمل

الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ

الله دې ارواښاد خالد بارگامي ته جنت ورکړي او اسلام او مسلمانانو ته دې يې کړي خدمتونه په خپل دربار کې قبول او منظور وگرځوي او کورنۍ ته دې يې صبر او اجر عظيم ورکړي.
 د آزاد اسلامي افغانستان په هيله.

طالب خان، امريکا

کل نفس ذائقاً الموت

مرگ يوازې هغه حقيقت دی، چې په هېڅ بڼه ترې سترگې نه شي پټېدلای. حقيقت دادی، چې موږ ټول بالاخره د همدغې لارې لارويان يو، هغه لاره، چې بارگامي صېب په مخه ونيوله، نن وي که سبا دادی موږ به يې هم په مخه واخلو. مرگ هغه پدیده ده، چې د لوی خدای جل جلاله له لوري د ټاکل شوي ضرب الاجل سره سم راځي. لوی خدای جل جلاله دغه حقيقت ته په خپل معجز کتاب کې اشاره کړې ده او فرمايلي يې دي، چې کله د چا اجل راشي؛ نو يوه شېبه به نه وړاندې شي او نه هم وروسته.

د همدې اصل له مخې څوک په ترافيکي پېښو کې مړه شي، څوک په جگړو کې او څوک هم په خپل مرگ ومري.

بارگامی هم یو له هغو وروڼو څخه و، چې خدای پاک له موږ څخه په ځوانۍ کې واخیست. د پردېسۍ او مساپرۍ مرگ د شهادت درجه لري، په ځوانۍ کې هم مرگ خورا لویه رتبه او اجر لري.

موږ په داسې حال کې، چې په دغه غمجنه پېښه کې د مرحوم له کورنۍ سره ځان شریک بولو له لویه خدایه غواړو، چې د بارگامی حشر له شهداوو او صالحینو سره وکړي، ټوله صغیره او کبیره گناهونه او لغزشونه یې عفو کړي او د لنډ دنیايي عمر په بدل کې ورته د جنت دایمي او تلپاتې خوږ ژوند او د حورو دیدن ور په برخه کړي. خدای پاک دې د رسول اکرم صلی الله علیه وسلم شفاعت ور په برخه کاندې خدای پاک دې کورنۍ ته په دغه مصیب کې صبر جمیل او د هغې په بدل کې اجر جمیل ورکړي امین ثم امین.

انا لله و انا اليه راجعون

توپان

فَرِّدَا جَاءَ دَجَلُهُمْ لَا يَسْتَدْخِرُونَ سَاعَى وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ

خدای پاک (ج) دې بارگامی وبښي او خپلوانو ته دې یې د زړه صبر ورپه برخه کړي، موږ د بارگامی له کورنۍ سره په دې خپګان کې ځان شریک گڼو خدای پاک (ج) دې یې عوض په دنیا او اخرت کې ورکړي.

رحمان بابا وايي:

که دې سل چته مکان وي په دنیا کې

مقبرې ته د مکان په نظر گوره

خدایه څه شو هغه ښکلي ښکلي خلک

په ظاهر او باطن سپین سپېڅلي خلک

هېڅ خندا مې له دې خلکو سره نه شي

ژړوي مې هغه تللي تللي خلک

او بیا یو بل شاعر څه ښه وايي:

دغه دوه ورځې ژوندون دی مرگی وړک شه

سره خاندی به ټول کلی زه به مړ یم

په مزار مې چې رادرومې خدای دپاره

لږ شه ماته پښه نیولی زه به مړ یم

غروال، جرمني

محرمو پتمنو خوبندو او وړنو سلام عرض کوم!

دارواښاد او مغفور ورور خالد بارگامی د مړینې له امله د زړه له کومې خپله او د خپلې کورنۍ له خوا خواشیني څرگندوم، لوی سبحان غفور غفار کریم ستار الله جل جلاله او شان عظمته دې دده روح آرام او د برزخ له جمله عذابونو او سختیو سره د جمله اهل القبور المؤمنین و المؤمنات په خپل امن او امانت کې وساتي او دده درنې کورنۍ او ټولو دوستانو او عزیزانو ته د پاک او کریم خدای (ج) څخه د جمیل صبر او زغم غوښتونکی یم.

ربنا و اليك المصير.

د قدرمن ورور ښاغلي مجیب الرحمان انګار څخه په دې وسیله مننه کوم، چې د پښتو لیکوالو قدر او عزت کوي او خپله ژورنالستیکه دنده ډېره په بري او بشپړه توګه د "ټول افغان" پاڼې لپاره پر مخ بیایي، چې د (ټول افغان) پاڼې د لا ښایست او خپرښې ودې موجب ګرځي. کور یې ډېر زیات ودان!!!

د افغان مسلمان، بې گناه ولس قاتلینو د محاکمې په هیله!

په درناوي

لیلما الفت

انا لله و انا اليه راجعون

خدای تعالیٰ خو دې د همدې ځوانیمرگۍ عوض په هغه ابدی دنیا کې درکړي په رښتیا هم د پردېسۍ مرگ پاک شهادت دی.

((زما پاک او مقدس خدایه! ته خو هغه مور او خويندو ته د زړه صبر ورکړه، چې خالد غوندې ځوان زوی یا ورور یې ځوانیمرگ شوی دی، ته خو د هغه برکت پر پاته ژوندي فامیل کېږده)) آمین.

د ارواښاد خالد بارگامی په یاد د ښاغلي وگړپال شعر:

خالد

خلکو ستا په غم موږ سره غم ژړل

غم سره جوړه ویر و ماتم ژړل

غم دې په غمونو کې وتلی و

چا به ښه پرېمانه چا به کم ژړل

اوبښکې لارې لارې په هر مخ راتلې

دومره دې غم دروند و چې ما هم ژړل

موږ خو د احساس له مخې ژاړو ټول

ومې لید د گل سره شبنم ژړل

دېرې سترگې نه وې په ژړا عادت

ټولو به د یو بل سره سم ژړل

برو دې اوچته جنازه کړله

لرو دې بې وسه په تورخم ژړل

ما غوښتل په ویر دې غزل ولیکم

گورم چې په گوتو کې قلم ژړل

یو وگړپال نه و چې ژړل به یې

ما خو چې کتلو ټول عالم ژړل

د ارواښاد خالد بارگامي لنډه پيژندنه

د خالد غمونو وکړې داسې چارې

چې د زړه له هیلو وینې وهی دارې

موږ د ویر په ویر پوه کړي دده ویر یو

زموږ کوکارې اوس له غم وهي کوکارې

ارواښاد خالد بارگامی چې د (ټول افغان) www.tolafghan.com په بحث فورمونو کې یې د غښتلي په نوم لیکنې کولې، د ښاغلي حضرت گل بارگامی زوی د 1354 لمريز کال د ثور د میاشتې په 24 مه نېټه په کنړ کې زېږېدلی. ځوانیمرگ بارگامی لا د طب پوهنځي درېیم کال پای ته نه و رسولی، چې په هېواد کې د خپل منځي جگړو اور بل شو او تعلیمي ادارې په پوځي مرکزونو بدلې شوې. خالد هم د نورو زرگونو افغاني زلمیانو په څېر نه یوازې له زده کړې محروم شو؛ بلکې له هېواد نه وتلو ته هم اړ شو.

خالد بارگامی د کډوالۍ دولس کلن ژوند په مسکو کې تېر کړ، هغه د کډوالۍ دروند پېټی په پوره مېړانه پورته کړ، خالد د پوهې، مېړانې، مهارت، رښتینولۍ او پښتونولۍ په جامه پوښلی افغان د ښه قلم خاوند، شاعر او ښه لیکوال و، د هغه د نوښت او بې پایو مرستو او هلو ځلو په نتیجه کې یو نیم کال دمخه په مسکو کې د افغاني ځوانو فرهنګیانو ادبي ټولنه جوړه شوه. ددغې ادبي ټولنې او ځوانیمرگ خالد په هڅو سره په مسکو کې په لسگونو مشاعرې، ادبي غونډې او بنډارونه د ځینو پوهانو او شاعرانو د یاد غونډې جوړې شوې. په مسکو کې وروستۍ مشاعره هم د خالد بارگامی په نوښت او مشرۍ جوړه شوې وه، دا مشاعره د کډوالو د نړیوالې ورځې (د جون په شلمه نېټه) د مسکو په څنډو کې جوړه شوې وه، چې یو زیات شمېر فرهنګیانو او فرهنګپالو پکې گډون کړی و، په دغه مشاعره کې د نورو لسگونو ویناوو او شعرونو تر څنګ د مرګ او جنازې په اړه دغه څلوریزه دده له خوا په کراتو زمزمه کېده:

زما مړي ته ————— فن درسه ورکړئ

تپوس ————— ان راته پرېږدئ په ټټر

د وطن د مور لمنه کې مې کېږدئ

د کابل خاورې مې وشیندئ په سر

مرګي په ډېرې بې رحمۍ او بیړې سره دده ټولې ځوانې هیلې او لوړ امیدونه له خاورو سره خاورې کړل، نوموړی په یوه ترافیکي پېښه کې د 29 کالو په عمر د 2004م کال د جولای د میاشتې په اته ویستمه نېټه چې د 1383 لمريز

کال د زمري د میاشتې له اوومې نېټې سره سمون خوري په مسکو کې خپل ځان حق ته وسپاره او په خپله پلرنۍ هديره کې خاورو ته وسپارل شو.

انا لله و انا اليه راجعون

له مسکو څخه افغانستان ته دده د مړي په انتقالولو کې په مسکو کې مېشتو افغانانو او د نوموړي دوستانو بې درېغه همدردي او نه هېرېدونکې برخه اخیستې ده.

د لوی خدای (ج) له دربار نه یې کورنۍ ته لوی صبر او ده ته د بښنې غوښتونکي یو.

په دردېدلي زړه

ستاسې خوږمن ورور

خاورې انگار

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library